

Saksbehandler: Liv Janne Dehlin

Saksdokumenter

Rapport nr. 17/2007 **Rolf Steffensen**

Rapport fra prosjektleder for Kirkens dialog- og forsoningsprosjekt i lulesamisk område (*tidl. utsendt*)

Pressemelding og program om Interreligiøs konferanse på Elvebakken skole 5. mai 2007 (*tidl. utsendt*)

Hefte om Skaperverkets dag (*vedlagt*)

Oppfølging av hiv/aids-saken på KM 2003 (*vedlagt*)

Hiv/aids som utfordring for Den norske kirke Kirkemøtet 2007 (*vedlagt*)

Kirkemøtet 2007 (KR-sak 24/07) (*vedlagt*)

Økumeniske rapporter 2007 fra Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet (*vedlagt*)

Referat fra møte med Xolani Khumalo, 14. mai 2007 (*vedlagt*)

Orienteringssaker

1. Rapport fra prosjektleder for Kirkens dialog- og forsoningsprosjekt i lulesamisk område
Rolf Steffensen
2. Interreligiøs konferanse på Elvebakken skole 5. mai 2007
3. Verdens miljøverndag
4. Oppfølging av hiv/aids-saken på KM 2003
5. Kirkemøtet 2007
6. Økumeniske rapporter 2007 fra Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet
7. Referat fra møte med Xolani Khumalo, 14. mai 2007

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

Rapport nr. 17/07

RAPPORT FRA PROSJEKTLEDER FOR KIRKENS DIALOG- OG FORSONINGSPROSJEKT I LULESAMISK OMRÅDE

Pr 31. januar 2007 – ved andre årets slutt

v/Rolf Steffensen

Jeg viser til de to tidligere rapportene, datert juni 2005 og august 2006, samt tre rapporter vedrørende utvekslingsprogrammet.

I denne foreløpig siste rapporten pr 31. januar 2007, fokuseres det bare på hovedsakene i arbeidet gjennom høsten 2006 frem til og med januar 2007, samt arbeidsplanen for 2007 og noen anbefalinger for veien videre.

Utvekslingsprogrammet

Kontakt og samarbeid med Vennskap Nord/Sør (VNS)

Gjennom søknadsprosessen og dialogen vår med VNS har vi gjennom høsten fått økt bevissthet på hva vi vil og hvilke muligheter som kan åpne seg gjennom vårt eksisterende kulturutvekslingsprogram med Atlantis Beacon Hill Community Church i Cape Town. Vi mener at den nye søknaden pr oktober 2006 er svært dekkende og relevant for det vi faktisk utretter gjennom programmet. Samtidig er den visjonær og utfordrende for den situasjonen vi står i og den situasjonen våre partnere i sør opplever.

VNS har i kontakten med oss gitt oss svært gode tilbakemeldinger, særlig på dialogdimensjonen i utvekslingen, noe som viser seg å representere noe nytt i denne sammenhengen. Denne tilbakemeldingen har kommet til uttrykk flere ganger og på forskjellige måter. Ikke bare ble søknaden for 2007 innfridd med hele 140.000,- kroner, dvs hele søknadsbeløpet. I november ble jeg også invitert til å delta som foredragsholder på en intern VNS-konferanse om dialog som metode i utvekslingsarbeid.

Av VNS ble vi i løpet av høsten oppfordret til å etablere formelle avtaler med vår partnerkirke i Atlantis. Vi ble også oppfordret til å etablere kontakt mellom vår lokale samarbeidspartner i Hamarøy, Knut Hamsun videregående skole, og en tilsvarende skole i Atlantis, med tanke på å søke om innlemmelse av skolene i VNS' skoleutvekslingsprogram. Via vår partnerkirke i Atlantis ble vi i denne forbindelse anbefalt å søke kontakt med en nærliggende offentlig skole i Atlantis, Robinvale high school.

Besøk i Atlantis

På VNS' oppfordring la vi derfor inn en ekstra planleggingsreise til Atlantis en uke i nov/desember 2006. På denne reisen deltok to lærere fra Knut Hamsun videregående skole og en representant for den lokale ressursgruppa i prosjektet, i tillegg til undertegnede. På denne reisen ble det inngått en formell samarbeidsavtale mellom Atlantis Beacon Hill Community Church og Sør-Hålogaland bispedømme/Hamarøy menighet. Det ble også etablert direkte kontakt mellom de to skolene med sikte på et framtidig samarbeid både om utveksling av elever og lærere og annet faglig relevant samarbeid.

I denne forbindelse har det naturligvis vært avholdt en rekke møter, både i forkant og i etterkant av reisen, med ledelsen ved Knut Hamsun videregående skole. Skolen går helhjertet inn for å ta del i og utvikle det videre samarbeidet både med det allerede etablerte kulturutvekslingsprogrammet mellom kirkene og med Robinvale high school og VNS. Etter

avtale med VNS ble det i løpet av desember 2006 skrevet en egen søknad fra KHVGS til VNS om innlemmelse i organisasjonens skoleutvekslingsprogram.

På den samme reisen til Atlantis/Cape Town ble også andre institusjoner besøkt. Her nevnes spesielt Institute for Healing of Memories og ledertreningsprogrammet Emerging Leadership Programme (ELP) ved Desmond Tutu Peace Centre (DTPC), begge i Cape Town. I etterkant av dette besøket har det vært en betydelig mailkontakt mellom lederen for ELP, Clem van Wyk, og undertegnede, med sikte på å gi partene i utvekslingsprogrammet, hver for seg og sammen, del i senterets dialog- og forsoningskompetanse. Bl.a. er vi blitt enige om at ELP skal legge til rette for og lede en to dagers workshop om dialog og forsoning for vår gruppe og en gruppe elever fra Robinvale high school når vi igjen besøker Atlantis i april i år. I en av mailene sine skriver van Wyk: *The possibility of having a two day workshop on the programme at the Robinvale school in Atlantis is a very good idea and we shall be very keen to facilitate that as well. South Africa is facing a host of violence, which is sad. The schools and education department is struggling in this area and has asked NGO's like us to assist. We now have a memorandum of understanding with the Western Cape Education department and we look forward to helping in the peacebuilding and reconciliation programmes in schools. Atlantis is a very needy area, and we must help in whichever way we can cooperate and I certainly look forward to a partnership with your work.*

Jeg nevner at VNS støttet også denne reisen økonomisk med en ekstratildeling på kr 29.000,-, noe som tilsvarer 50% av de samlede utgiftene.

Dialogarbeid

I perioden november til januar har det vært avviklet et tre kvelders opplegg for tre forskjellige dialoggrupper for elever ved Knut Hamsun videregående skole. Deltakelsen i dialoggruppene har også vært kvalifiserende for de elevene som ønsker å delta i årets utveksling til Sør-Afrika.

Dialogarbeidet foregår også i andre fora og sammenhenger. De mange personlige samtaler ved hjemmebesøk, telefonsamtaler, mailkontakt, deltakelse på div arbeidsmøter på skolen, i styringsgruppa og den lokale ressursgruppa, i menighetsrådet, på kirkemøtet, samt deltakelse på temamøte på Arran og læstadiansk samling med mer må også nevnes i denne sammenhengen.

Forskning og refleksjon

Kontakt med Høgskolen i Bodø

Siden i fjor vår har et forskermiljø på samfunnsvitenskapelig avdeling ved Høgskolen i Bodø vist interesse for dialog- og forsoningsarbeidet i Nord-Salten. Førsteamanuensis Reidun Føllesø som allerede har et betydelig internasjonalt engasjement bl.a. i Sør-Afrika og Malawi, inviterte meg i høst som gjesteforeleser for noen av sine mastergradstudenter. Etter den tid har vi sammen sett på mulighetene for å utvikle et samarbeid mellom Høgskolen i Bodø, Knut Hamsun videregående skole og Robinvale high school, med sikte på å invitere elever fra de to skolene inn som medforskere i et forskningsopplegg med fokus på identitet og livsmestring. Ledelsen ved KHVGS er orientert og har gitt uttrykk for at denne tilnærmingen er svært spennende. Høgskolen i Bodø er allerede kommet så langt i sitt forarbeid at den har søkt om forskningsmidler fra Sosial- og helsedirektoratet.

Møte i Teologisk Nemnd

I oktober var jeg invitert av Teologisk Nemnd i Mellomkirkelig råd til å være en av to innledere på et internt seminar om forsoning. Den andre innlederen var teolog og voldsforsker Paul Leer-Salvesen.

I etterkant av møtet ble det gjennom Vårt Land og Kirkeinfo satt fokus på begrepene tilgivelse, skyld og ansvar. Mens Paul Leer-Salvesen stilte spørsmål ved om det overhode er mulig å snakke om kollektiv tilgivelse og skyld, og om det i dag gir mening for kirken å be minoriteter og andre om tilgivelse for tidligere tiders synder, hevdet jeg at det faktisk gir stor mening. Kirkemøtets unnskyldning fra 1997 er blitt lagt merke til i det samiske samfunnet. Som et første steg. Men det trengs mer. Stadig gjenstår det mye før vi kan snakke om reell forsoning mellom den norske majoriteten og den samiske minoriteten i Norge. Faktisk mener jeg at kirken pr i dag fortsatt bidrar aktivt til å opprettholde fornorskningen av samene. Kan vi ikke be om unnskyldning for det gårdagens kirke gjorde seg skyldig i, kan vi og skal vi likevel ta et oppgjør med den urett vi selv begår. Fornorskningen er ikke et avsluttet kapittel i vår historie. Den fortsetter så lenge kirken ikke gjør det som må gjøres for å tydeliggjøre sin egen overgrepshistorie og så lenge den ikke legger til rette for bl.a. kirkelig betjening av samisktalende samer, på samisk, uavhengig av hvor man bor. Hensynet til økonomi eller andre praktiske forhold vil aldri være et akseptabelt argument for kirken til å unndra seg sitt ansvar for å sikre likeverdet hos den andre, krenkede parten.

Effekten av forsoningsprosjektet

Det er selvsagt svært vanskelig å måle effekten av et arbeid som dette. Men likevel, med utgangspunkt i målsettingene som ble definert i den første prosjektbeskrivelsen, vil jeg hevde at vi har vært, og stadig er på rett vei.

Gjennom forsoningsprosjektet har vi

- Utviklet til dels betydelig kunnskap om dialog og forsoningsarbeid
- Vunnet ny kunnskap og ny erkjennelse om vår felles historie
- Bidratt til at både samer og nordmenn har fått hjelp til å bearbeide uheldige holdninger
- Bidratt til at samer som har opplevd seg stigmatisert og diskriminert har fått mot til reidentifisering
- Bidratt til at nordmenn som majoritetsfolk har tatt ansvar for det som har skjedd. Det har igjen bidratt til reidentifisering også for dem.
- Bidratt til å bekrefte det samiske samfunnets rett til å styrke og utvikle sin egen kulturelle egenart
- Bidratt til at det tokulturelle samfunnet i Nord-Salten kan utvikle en felles framtid basert på respekt, trygghet og åpenhet.

For min egen del har jeg for lengst innsett at dette er et langsiktig arbeid. Det vil ta år og dag før man kan snakke om at skadene som er oppstått i forholdet mellom nordmenn og samer er leget og konflikten endelig forsonet. Likevel er det nettopp dette vi må sikte mot. Og den eneste måten jeg kan se at det kan gjøres på er å bygge relasjoner, gjøre seg sårbar og utsette seg for risikoen for å bli avvist. Det er krevende, men nødvendig og utrolig givende.

Selv mener jeg å ha lært kolossalt mye gjennom disse to årene. Kanskje aller mest om meg selv. Det har ikke bare vært behagelig. Snarere tvert imot. Det har ofte gjort vondt. Derfor har jeg også trengt tid. Takket være gode samtalepartnere underveis har jeg verken mistet motet eller troen på at jeg likevel kan bli stående i dette.

Hvilket inntrykk har jeg så av effekten av dialog- og forsoningsarbeidet så langt?
Jeg mener selv å se at det er blitt større åpenhet. Mindre mistillit og aggresjon, mer tillit.
Det er blitt flere møteplasser og flere kommer til underveis. Flere møtes og snakker sammen, til og om hverandre, på en annen måte enn før.

Stadig flere i den norske og norsk/samiske befolkningen snakker i dag mer åpent om sin egen samiske slektsbakgrunn, ikke bare om den norske, slik de gjorde før.

Det er blitt større rom og større forståelse både i den samiske og norske befolkningen for å kunne leve med en dobbel identitet.

Noen av de gamle konfliktene er blitt tydeligere enn før. Flere er blitt tryggere på at det er bra at konfliktene kommer til overflata. At diskusjon og åpen konfrontasjon er bedre enn taus eller likegyldig status quo.

Mange i lokalmiljøet ønsker å bli utfordret på sine holdninger. Som et eksempel nevnes henvendelsen fra Hamarøys pensjonistforening som inviterte meg som foredragsholder på sitt medlemsmøte i februar, med følgende kommentar – ”det er vel vi som trenger det mest..”

I Hamarøy har feiringen av Samefolkets dag 2007 vist at dagen er i ferd med å endre karakter. På ordførerens initiativ og i samarbeid med Árran er dagen i ferd med å bli en viktig dag for mange.

Kontakten med Sør-Afrika har gitt en ny dimensjon og status til det identitetsfremmende arbeidet lokalt, både blant ungdom og voksne. Kontakten med den urbaniserte og assimilerede fargede Khoi-befolkningen har gitt svært relevante identifikasjonsmuligheter både til de med en sterk samisk identitet og til de som, som følge av fornorskningen, har mistet mye av sin samiske identitet.

Erkjennelsen av behovet for dialog og forsoning deles i dag av langt flere enn før.

Det samme gjelder erkjennelsen av at det enda er en lang vei å gå før man kan snakke om at målet er nådd. Snarere har vi erkjent at forsoning ikke først og fremst ligger der som et mål et sted i fremtiden, men en måte å leve på. Med hånden på hjertet kan vi si at vi er der vi skal være, vi er underveis...

Den lokale ressursgruppa og styringsgruppa for prosjektet har naturligvis vært opptatte av å sikre videreføringen av dialog- og forsoningsarbeidet også etter at prosjektperioden er over. Begge gruppene har konkludert med at det er for tidlig å avslutte arbeidet nå. Fram til juni i år har jeg fått innvilget 100% permisjon for å skrive bok. Etter den tid, fra august eller september, bør det gis rom for at prosjektet kan videreføres i en noe redusert form, f.eks. med en 30% stilling som prosjektleder, ut året. Slik kan prosjektet få litt mer tid på seg til å legge grunnen for det videreføringsarbeidet som nødvendigvis må gjøres. Ressursgruppa er særlig opptatt av at dialoggruppearbeidet må fortsette. Gruppa ønsker en ny runde med grupper også høsten 2007. Dessuten også en kontinuerlig videreføring i en 5-årsperiode framover. For å gjøre dette mulig og for å sikre kvaliteten i arbeidet ønsker gruppa at det i løpet av høsten arrangeres et kurs for nye dialoggruppeledere. Samtlige 5 deltakere i ressursgruppa har signalisert at de gjerne vil delta på et slikt kurs for selv å kunne bidra til at det blir mulig. I tillegg ønsker gruppa at det arrangeres tre åpne temakvelder i løpet av høsten, samt en større konferanse for å markere avslutningen på prosjektet.

Utover dette legges det også opp til en 2. gjensitt fra Atlantis til Nord-Salten i oktober 2007.

Arbeidsplan for 2007

Dokumentasjon – bokskrivning – 4 måneder, fra 1. februar – 31. mai

Temakvelder – 3 stk

Dialoggrupper – 1-3 grupper a 3 kvelder

Dialoggruppelederkurs – 1 helg
Konferanse – 1 dag
Gjensisitt fra Atlantis – 1 uke

Etablering av et permanent dialog- og forsoningsarbeid med utgangspunkt i Nord-Salten

For å sikre at det igangsatte dialog- og forsoningsarbeidet kan videreføres og styrkes når forsoningsprosjektet er sluttført, ønsker den lokale ressursgruppa å ta initiativet til at det etableres en organisasjon eller stiftelse for dialog og forsoning i samisk/norsk sammenheng. Vi som har stått sentralt i denne prosessen har opplevd det som en nåde å få være med. Vi har opplevd prosessen som større, rikere og viktigere enn noen av oss kunne forestilt seg på forhånd. Vi tror at det som har skjedd har vært bestemt, verken av kirken eller oss selv, men av Gud. Det er han som har tatt oss hit hvor vi nå i fellesskap kan begynne å ta hånd om den situasjonen som har vært og fortsatt er.

Det er ressursgruppas oppfatning at kirken eller andre majoritetsinstitusjoner ikke bør ha en fremtredende plass i etableringen av et kommende "dialog- og forsoningssenter". Dette for å unngå å gjøre det vanskelig å vinne den nødvendige tilliten i det samiske samfunnet. Det finnes mange eksempler på at diskusjoner på fylkestinget, i Sametinget eller i kommunestyrene, om offentlig støtte og medvirkning til en god sak, har skadet selve saken straks det har gått politikk i den.

Vi tror at dersom stiftelsen eller organisasjonen i stedet etableres av en gruppe samiske og norske enkeltpersoner med tilhørighet i det lulesamiske området, vil den likevel ha kraft nok i seg til å bli det vi trenger, fordi folk vil ønske den og ta imot den. Og vi vil selv slippe å bruke energi på å forholde oss til og drive politikk.

Dette betyr likevel ikke at kirken ikke har noen rolle å spille. Tvert imot, også i fremtiden vil det ha stor betydning hva kirken gjør og ikke gjør. For de som i fortsettelsen vil føre arbeidet videre vil det ha stor betydning å vite at kirken fortsatt støtter arbeidet, også økonomisk, dersom det skulle bli behov for det.

Den norske kirkes videre forsoningsengasjement i det lulesamiske området

For min egen del vil jeg legge til at jeg tror det vil være helt avgjørende, ikke minst for kirkens troverdighet, at den også etter 2007 viser vilje og forpliktelse til å bli stående i de prosessene som er satt i gang. Jeg vil peke på 6 viktige oppgaver i denne forbindelse, og også antyde hvem jeg mener bør ta tak i hvert av punktene.

1. Gjennom dialog- og forsoningsarbeidet i Nord-Salten har kirken framstått som en åndelig møteplass på en annen måte enn før. Den har latt seg påvirke av møtene med enkeltmenneskers fortellinger på en måte som har endret kirken, og folks bilde av den. *Erfaringene som er vunnet må overføres og tilføres kirken også på andre områder og i møte med andre grupper som kirken har vært og er i konflikt med.*
2. *Historieskriving.* Ved å øke lokalkunnskapen om samenes skjebne og særlig kirkens rolle i fornorskningen av samene, vil vi som kirke og lokalsamfunn kunne vinne den forståelsen vi i dag mangler om hva fornorskningen har gjort med samer og nordmenn bosatt i Nord-Salten helt fram til i dag. Så langt jeg kan forstå vil dette være en altfor stor og krevende oppgave for små og ressursfattige menigheter å gå i gang med på egen hånd. Bare i det lulesamiske området vil minst seks kommuner, og langt flere

menigheter, være berørt. Med utgangspunkt i at fornorskningen var et nasjonalt politisk program igangsatt av norske myndigheter og støttet av kirken, mener jeg at dette bør være en oppgave for kirken som sådan. Jeg ber Bispedømmerrådet i Sør-Hålogaland, i samarbeid med Kirkerådet og Samisk kirkeråd, om å ta tak i saken.

3. *Legge til rette for at samisk språk, kunst og kultur, i større grad slipper til i menigheter med både samisk og norsk befolkning.* Etter min mening bør det legges en detaljert plan for å sikre at det samiske samfunnet finner gjenklang i kirken i møte med kirkens kunst, kultur og språk. I dag er samisk kunst, kultur og språk nærmest totalt fraværende i de fleste kirkene i det lulesamiske området. Pr i dag er det bare en prest i området som behersker lulesamisk språk til liturgisk bruk. Denne situasjonen er totalt uakseptabel og fundamentalt gal. For å skape en mer likeverdig situasjon vil det normalt være viktig å ta utgangspunkt i Samisk kirkeråds prinsipp om at samene selv er best egnet til å betjene samer på samisk også i kirken. Imidlertid er det i denne sammenhengen nødvendig å minne om at i det lulesamiske området eksisterer det et skarpt skille og en dyp teologisk mistillit mellom den førstefødte læstadianske forsamlingen og Den norske kirke. Jeg mener det er svært viktig å ta denne situasjonen på alvor. Så langt jeg kan se vil det i overskuelig framtid ikke være realistisk å tro at det vil være mulig å rekruttere samisktalende lulesamer til kirkelig tjeneste i Nord-Salten. For å kunne ivareta et minstemål av troverdighet må kirken likevel arbeide systematisk for å imøtekomme selve behovet, bl.a. ved å øke den samiske språkkompetansen blant kirkens ansatte i området. Som et minimum mener jeg at det bør stilles krav ikke bare til soknepreststillingen i Tysfjord, men også til stillingen i Hamarøy om å inneha kompetanse i samisk språk. Jeg ber Bispedømmerrådet, i samarbeid med Kirkerådet og Samisk kirkeråd, om å ta tak i saken.
4. *Yte økonomisk og evt annen støtte ved behov, til den fremtidige, frittstående dialog- og forsoningsvirksomheten i lulesamisk område.* Bispedømmerrådet og Samisk kirkeråd.
5. *Bistå og videreføre utvekslingsprogrammet.* Lokalmenighet, i samarbeid med Knut Hamsun videregående skole og Bispedømmerrådet.
6. *Følge opp kontakten med det fargede og urbaniserte Khoi-samfunnet i Atlantis.* Bidra til å styrke de prosessene som nå er satt i gang for at dette samfunnet kan gjenvinne sin identitet og sine rettigheter som urbefolkningsgruppe i Sør-Afrika. Mellomkirkelig råd, i samarbeid med Samisk kirkeråd, bispedømmerråd og lokalmenighet.

Jeg ber om at utfordringene i denne rapporten saksbehandles og legges fram til drøftelse og vedtak i alle de aktuelle kirkelige rådene.

Hamarøy 2. februar 2007

Rolf Steffensen
Prosjektleder/sokneprest

Når imamer og prester i Oslo møtes på fotballbanen 5. mai stiller Senaid Kobilica (til høyre) som kaptein imamlaget mens prestelaget ledes av prost Trond Bakkevig.

Fotballkamp mellom imamer og prester

30.04.2007

Imamer og prester i Oslo møtes til fotballkamp lørdag 5. mai. – Vi vil vise at tilhørighet til ulike kulturer og religioner ikke behøver å stå i veien for fellesskap, lek og moro, sier Den norske kirkes nasjonale dialogrådgiver Hans Erik Raustøl.

Raustøl driver prosjektet "Religionsmøte og menigheten" i regi av Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, og er en av initiativtakerne til konferansen "Skulder ved skulder i Oslo" som arrangeres sammen med Det islamske forbundet.

Bakgrunnen for konferansen er at kristne og muslimer ofte settes opp mot hverandre på grunn av voldsepisoder i hovedstaden.

- Med dette arrangementet går vi sammen med de muslimske menighetene for å finne veier til å gjøre byen vi bor i enda bedre, sier Raustøl (bilde). - I mange år er det blitt arbeidet med ulike religionsdialoger rundt omkring i lokalmiljøene i Oslo. Men mange har aldri fått treffe en "alminnelig" kristen eller imam og hatt mulighet til å spørre ham eller henne om det man lurer på. Derfor tror vi et arrangement som inneholder alt fra foredrag til ulike seminarer om klima, religiøse symboler og fordommer kan hjelpe folk til å få øynene opp for hvor likt vi faktisk tenker om mange ting, sier han.

Selv om fotballkampen er ment som et integreringstiltak, understreker Raustøl at både prester og imamer kommer til å spille for å vinne.

- Vi er ikke så opptatt av å vinne eller tape diskusjoner. Men på fotballbanen vil det nok gå hardere for seg. Å tape en fotballkamp er ikke bra, sier Hans Erik Raustøl. Han inviterer tilskuere til å møte opp på lørdag kl 16.30 ved Caltexbanen mellom Munchmuseet og Tøyenbadet. På imamlaget stiller Senaid Kobilica som kaptein mens prestelaget ledes av prost Trond Bakkevig.

Flerkulturell fotball er et av temaene som tas opp på konferansen i forkant av fotballkampen. André Paulsen fra Norges fotballforbund er invitert for å innlede om temaet og vil peke på fotballens potensiale for å utvikle et flerkulturelt Norge. Fotballforbundet har utviklet kursopplegget "Fotball for alle" som tar for seg dette. Ove Bevolden har erfaringer med å legge til rette for multikulturell barne- og ungdomsfotball på Holmlia, og vil dele av sine erfaringer.

Byrådsleder Erling Lae åpner konferansen som arrangeres på Elvebakken skole i Oslo. Laes tema er "Hvorfor dialogarbeid er viktig for Oslo by". (Kirkens informasjonstjeneste)

Kontaktperson:

Hans-Erik Raustøl, 23 08 12 73, mob tlf.: 92 61 38 82 hans.erik.raustol@kirken.no

SKULDER VED SKULDER

Interreligiøs konferanse på Elvebakken skole
5. mai kl. 12 – 17.30.

12.00 ÅPNING AV KONFERANSEN

- Byråd Erling Lae(?): "Hvorfor dialogarbeid er viktig for Oslo by"
- Karima Solberg fra Det islamske forbundet &
- Hege Hovland Malterud fra Den norske kirke:
"Hvorfor er det viktig for oss å drive religionsdialogisk arbeid?"

13.00 VALGFRIE SEMINARER

A. **Klima & Miljø**

Religions- og livssynssamfunnenes betydning for klimautfordringene i dag.
Repr. fra Changemaker, Kirkens Nødhjelps ungdomsorganisasjon, "Global Migrants for Climate Action og Islamsk Råd Norge

B. **Bruken av religiøse symboler**

– i det offentlige rom

- Vebjørn Horsfjord fra Den norske kirke
- repr. fra Humanetisk Forbund
- repr. fra Islam

C. **Flerkulturell fotball**

– hvor alle får være med

Om fotballens betydning for å sikre et flerkulturelt Norge
Kursholder: Andre Paulsen , Norges fotballforbund
Ungdom og voksne samtaler i etterkant av foredraget

14.15 **DRIKK KAFFE MED EN NY BEKJENT!**

God og romslig tid til mat og prat! Benytt sjansen til å bli kjent med noen som tilhører en annen trosretning enn din egen.

Ved en egen skranke blir det mulig å "låne seg en prest eller en imam" i 10min for å spørre om hva du vil.

15.30 **UNGDOM OM FORDOMMER OG INTEGRERING**

Et ungdomspanel diskuterer fordommer og integrering.
Elever fra Hersleb skole deltar med egne fortellinger

16.30 **FOTBALLKAMP MED IMAMER OG PRESTER**

Kampsted: Caltexbanen mellom Munchmuseet og Tøienbadet.

Like viktig som spillere er publikum.

La oss gjøre dette til årets begivenhet på det interreligiøse området!

Oppfølging av hiv/aids-saken på KM 2003

Se Kirkemøtedokument med vedtak 2003 "Hiv/aids som utfordring til Den norske kirke" (vedtak p.37-38)

Status mai 2007

1. Oppfordring til Kirkerådet

Temaet ble tatt opp som en sak på Ungdommens kirkemøte 2004. Egen uttalelse foreligger.

2. Oppfordring til Mellomkirkelig råd

2.1 Et møte ble avholdt i Vestre Aker menighetshus 1. april 2004, der bispedømmene, Norges kristne råd og dets medlemskirker/organisasjoner, bistands- og misjonsorganisasjonene og de diakonale institusjoner med relasjon til kirker i Sør og Øst var innbudt.

Et møte i KATLUSA (Katolsk-Luthersk samtalegruppe) ble avholdt 2004 med drøftelse av hiv/aids-problematikken/dialogmulighetene.

Et møte i SMM ble avholdt 2004 med drøftelsen av hiv/aids problematikken /dialogmulighetene

På diakonirådgivernes møte (okt 2004) ble saken drøftet med henblikk på bispedømmenes engasjement. Fulgt opp på møte april 2005 og okt 2006.

Temaet ble tatt opp på Kirkeledermøte i NKR mai 2005 med Calle Almedal, UNAIDS, som innleder. Dagen etter var det seminar for Aids-nett og Faith Based Organisations i Norge (misjonsselskaper, Bistandsnemnda, KN m.fl).

Temaet er tatt opp med kirkeledere når anledning har budt seg, f.eks v. besøk i Brasil (okt. 2004) og Sør-Afrika (des. 2004 og des. 2006).

2.2 Informasjonsnettverk etablert med NKR, KN, KR/MKR/KUI, Kirkens bymisjon o.a. rundt oppfølging av den internasjonale aids-konferansen i Bangkok (juli 2004) og Toronto (aug. 2006). UNAIDS og EAA - Ecumenical Advocacy Alliance er vårt hovedkontaktnett. En delegat var oppnevnt av MKR (Stig Lægdene) og en fra KUI (Jan Bjarne Sødal) til Toronto-konferansen.

Internt informasjonsnettverk i sekretariatet(MKR/KUI/NKR) etablert med regelmessige møter. NKR representerer de norske kirker i det nasjonale Hiv&aids-rådet (fra 2007)

NYTT: Kirkelig ressursgruppe for arbeidet med hiv&aids i Norge oppnevnes av NKR på styremøte 31.5.07. med representanter for Kirkens Bymisjon, KN, HivNorge, Bistandsnemnda, NMS, Teologiske fakulteter, Den katolske kirke, KUI/MKR og Global info/NKR

Det planlegges en reise for to kirkeledere 2007 sammen med to hiv-positive til FOCCISA-området.

Er i løpende e-maildialog med EAA og UNAIDS, Geneve.

Deltatt på KV's generalsforsamling, Brasil 2006, med stand og workshop på "Mutirao" ("Positive" og "One Body").

2.3. Temaet asylsøkere og hiv/aids er tatt opp på MRU (Menneskerettighetsutvalgets) møte høsten 2004. Det jobbes videre med det i forbindelse med flyktningsnettverket (NKR).

2.4. Informasjons- og nettverksstøtte så langt til menigheter og bispedømmer:

- utarbeidet og utsendt hefte med Kirkemøtevedtak og forberedelsesdokument (rød utgave).
- utarbeidet duplikat med Kirkemøtevedtak og forberedelsesdokument på engelsk
- utarbeidet notat med "10 gode råd i dialogarbeid".
- utarbeidet og utsendt gudstjenestemateriell til Verdens aidsdag 1. desember 2004, 2005 og 2006.

2.5. Arbeidsgruppe ble nedsatt våren 2004 for å utarbeide informasjons- og bibelrelatert samtaleopplegg for ungdom, "**Positiv**". Arbeidsgruppa består av representanter fra NKR, KN, Frelsesarmeen, KR, KFUK-KFUM Global, Hiv-Norge (tidl. Pluss-LMA), Aksept (herav 2 hiv-positive) og KUI. Opplegget er tilrettelagt for 15-18 åringer, men henvender seg til den voksne lederen. Utgitt på Verbum forlag april 2005. Opplegget ble lansert på UKM, i bispedømmene, i organisasjonene og for ledere av ungdoms- og konfirmantarbeid fra høsten 2005. Arbeidsgruppens arbeid ble ledet og finansiert av KUI 2004. Boka ble utgitt med støtte fra MKR, KN, KUI og NKR

Boka ble oversatt til engelsk høsten 2005, sponset av UNAIDS. Trykket i Brasil på den lutherske kirkes trykkeri febr.2006 og lansert på KVs generalforsamling, Porto Alegre, på Toronto-konferansen, aug 2006, og sendt til alle i EAA-nettverket okt 2006.

Initiativ fra Norges kristne råd i regi av *Norden-FOCCISA* (samarbeidsorgan mellom kirkelig fellesråd i de nordiske land og 11 land i det sørlige Afrika). En arbeidsgruppe ble nedsatt i Danmark, Norge, Zambia og Mosambik for å jobbe med teologisk refleksjon knyttet til hiv/aids, stigmatisering og kirkens rolle.

Det ferdige produkt "One Body" vol 1 & 2 ble ferdigstilt og trykket jan 2006 på engelsk og portugisisk, på bakgrunn av kontekstuell tenkning - med bibelstudierefleksjoner og liturgisk materiell. Fokus på tre temaer utvalgt av hivpositive i de fire land: seksualitet, gudsbilder og kirkens rolle. NORAD har finansiert både forprosjektet (forberedende samtale/møte i Zambia aug 2004), og det videre forløp 2005-2006.

Heftene ble oversatt til norsk sommeren 2006 (En kropp) og lansert høsten og frem mot verdens aidsdag 2006. Prosjektet har fått Norad-støtte til fortsettelse 2007-08.

Nordisk samarbeid (inkl. Sverige og Finland) med bakgrunn i teologisk refleksjon har startet. NKR og KUI deltar.

3. *Oppfordring til bispedømmene*

Til drøfting på diakoni-rådgivermøtet i okt. 2004, april 2005 og okt 2006.

Lørdagsseminar avholdt i Stavanger bispedømme jan. 2005 med hiv/aids som tilvalgsthema. Samarbeid på gang mellom Stavanger bd. og Kirkens Bymisjon om prosjekt "Leve med hiv".

Hamar bd. markerte Verdens aidsdag 2004 med 650 konfirmanter. Flere bispedømmer har hatt lignende arrangement (Nidaros, Møre oa)

Mange tiltak (seminar/gudstjenester/workshops) høsten 2006 i forbindelse med lansering av "En kropp" (Bodø, Tromsø, Stavanger, Kr.sand, Oslo, KM-2006 på Øyer...)

4. Oppfordring til menighetene

Håper på oppfølging etter lansering av Verdens aidsdag-materialet, samtaleopplegget "Positiv", "En kropp" og diakonirådgivernes innsats. Vet om innsats noen steder (konfirmanter, Nidaros f.eks)

5. Oppfordring til norske myndigheter

5.2. KN og NKR er engasjert politisk i forhold til Det globale fondet – også pva Dnk. Det er behov for innsats for ekstraordinære bevilgninger, siden hiv&aids gis lite penger på statsbudsjettet.

5.3. Det har vært avholdt to møter i nettverket av trosbaserte organisasjoner på initiativ av Norad i løpet av 2004. Oppfølging skjedde i forbindelse med besøk av Calle Almedal, mai 2005.

5.4. Kamp mot trafficking: ble tatt opp i gudstjenstemateriell til MR-søndagen 2004. Ble knyttet til engasjementet i fasteaksjonen 2005 og TV-aksjonen 2005 (FOKUS).

Vedtak MKR-møte mai 2005:

1. Mellomkirkelig råd takker for den innsats som er gjort for å følge opp vedtaket på KM 2003 og oppfordrer til:
 - at samtaleopplegget "Positiv" blir oversatt til engelsk, blir markedsført og brukt i bispedømmer, organisasjoner og lokale menigheter, og at Kirkerådet bidrar til dette.
 - at dialogen med kirkeledere i andre kirker fortsetter i de sammenhenger MKR og biskopene har anledning til å ta den opp – i overensstemmelse med Kirkemøtets vedtak. MKR oppfordrer KN og organisasjonene i SMM til å gjøre det samme.
 - at det etableres god kontakt med Kirkens Nødhjelp og Gunnar Stålsett med tanke på forberedelsene til den internasjonale aidskonferansen i 2006.
2. MKR vil arbeide for at norske myndigheter overholder sine globale forpliktelser med hensyn til aidsarbeidet, herunder bidrag til "Global Fund to fight aids and malaria", patentrettigheter og adgang til medisiner, og hiv-positive asylsøkeres status mht opphold i Norge.

Mai 2007/Estrid Hessellund

Saksbehandler: Gerd Karin Røsæg

Referanser: KR 08/07

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
08.05.2007	Programskisse KM2007_pr070507.doc (<i>ikke vedlegg til MKR</i>)	15390
30.03.2007	Anmeldelse av sak til Kirkemøtet 2007: Sted for Kirkemøtet (<i>vedlagt</i>)	14230

Kirkemøtet 2007. Program og foreløpig saksliste

Sammendrag

Kirkemøtet 2007 har den første trosartikkel som hovedtema. Temaet blir behandlet gjennom hovedforedrag og ordinære KM-saker.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2007:

- Sak KM 01/07: Innstilling fra protokollkomiteen
- Sak KM 02/07: Valg og oppnevninger:
- Valg av dirigentskap
 - Valg av tellekorps
 - Valg av komitéledere
- Sak KM 03/07: Orienteringssaker:
- Statusrapport fra arbeidet med "Trosopplæring i en ny tid"
 - Statusrapport fra arbeidet med Reform av kirkens gudstjenesteliv
 - Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2007
 - Protokoll fra Bispemøtet 2007
 - Årsmelding 2006 Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet
 - Årsmelding 2006 Døvekirkenes fellesråd
 - Årsmelding 2006 for De sentralkirkelige råd
 - Tilstandsrapport for Den norske kirke

Sak KM 04/07:	Truet liv – økologisk tro? Kirkens vitnesbyrd i lys av klimatrussel, miljø, forbruk og rettferd
Sak KM 05/07:	Kirkemøtets forretningsorden
Sak KM 06/07:	Plan for diakoni
Sak KM 07/07:	Vigsling og ansettelse av homofilt samlevende i den norske kirke - konsekvenser av rapporten fra lærenemnda 2006
Sak KM 08/07	Grunnlovsforankring, kirkelov og kirkeordning for Den norske kirke
Sak KM 09/07:	Regler for nominasjon/utnevning av biskop
Sak KM 10/07	Kirken og den økonomiske globaliseringen

2. Kirkerådet anser de gjeldene kriterier for valg av Kirkemøtested som sakssvarende og ser det ikke som hensiktsmessig å fremme dette som sak for Kirkemøtet.
3. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2007 med utgangspunkt i de synspunkter som fremkom i møtet.

Saksorientering

Programskisse og hovedtema

Kirkerådet drøftet i sitt februar møte hovedtema og profil for kommende kirkemøter, og ba om at de tre neste kirkemøtene har de tre trosartiklene som hovedtema. På denne bakgrunn blir den første trosartikkel hovedtema for Kirkemøtet 2007, med spesiell vekt på skaperverket. Hovedtemaet vil bli belyst gjennom to hovedforedrag. Biskop emeritus Martin Lønnebo har sagt ja til å behandle de aktuelle miljømessige utfordringer ut fra et teologisk perspektiv. For også å få en politisk vinkling og politiske utfordringer til kirken i forhold til denne problematikken, er Gro Harlem Brundtland spurt om å delta på Kirkemøtet 2007 med et foredrag på ca 30 min. Hovedtemaet blir også behandlet i to ordinære kirkemøtesaker: *Økonomisk globalisering og Truet liv – økologisk tro?*. Som det fremgår av programskissen er hovedforedragene satt opp onsdag 14. november.

Når det gjelder gudstjenestene og det øvrige andaktsliv forberedes disse av Kirkerådets sekretariat i forståelse med lokale krefter i Øyer. Biskop Martin Lønnebo er bedt om å delta under åpningsgudstjenesten, og det er ønskelig å benytte Kristuskransen i morgen- og aftensamlingene – denne vil bli introdusert av Lønnebo under den første morgensamlingen.

Videre planlegges en kulturaften tirsdag kveld i Lillehammer kirke. Kulturkvelden vil bli viet gamle og nye salmer i forbindelse med arbeidet med ny salmebok.

Kirkerådet har mottatt en henvendelse fra Døvekirkenes fellestråd om bedre tilrettelegging av tolketjenesten under Kirkemøtet, dette følges opp med et møte med representanter for Døvekirken og Kirkerådet.

Miljøprofil

Kirkemøtet har ved flere anledninger behandlet de miljøutfordringer vi står overfor, dette vil også være tilfelle på årets Kirkemøte. Kirkerådet og fem bispedømmekontor er nå "Miljøfyrtårnsertifisert". Dette er et enhetlig system for miljøledelse som kan benyttes på alle nivåer i Den norske kirke. Kirkerådet har vedtatt som overordnet miljømål at Kirkerådet bidrar gjennom sin virksomhet til en bærekraftig forvaltning av skaperverket og er en pådriver for miljø, rettferdighet og bærekraft i Den norske kirke. Som et ledd i å imøtekomme de klimautfordringer Kirkemøtet gjentatte ganger har påpekt, og for å nå målsettingene i forbindelse med sertifiseringen oppfordres flest mulig av Kirkemøtedelegatene å benytte tog til årets Kirkemøte. For å muliggjøre dette er åpningsgudstjenesten fastlagt til kl 15.00 mandag 12. november, og møtet avsluttes tidlig på formiddagen lørdag. Dette muliggjør togreise for alle bispedømmeråd bortsett fra Nord-Hålogaland og Møre. Møre oppfordres til å overveie buss som et alternativt fremkomstmiddel.

Sakslisten

Kirkerådet vedtok i møte 13.-14. februar den foreløpige sakslisten for Kirkemøtet 2007. Det fremgår av forslag til sakliste at enkelte saker har fått en ny tittel, dette gjelder sakene 4/07, 7/07 og 10/07.

Etter KR-møtet i februar har Nidaros bispedømmeråd anmeldt en ny sak til KM 2007: Sted for Kirkemøtet.

Det vises til KMs forretningsorden § 1-1 hvor det fremgår at Kirkerådet fastsetter sted for Kirkemøtet. Dette ble i 2001 (sak 06/01) delegert til direktøren, samtidig som det ble vedtatt kriterier for valg av sted (se under).

Nidaros bispedømmeråd (NBDR) mener at det er behov for å gi Kirkemøtet anledning til en grunnleggende debatt om valg av sted for Kirkemøtet, og de kriterier som skal legges til grunn for dette valget. I følge Nidaros bispedømmeråd vektlegges møtetekniske og økonomiske hensyn i for stor grad.

NBDR peker blant annet på hensynet til publikumsmessig- og klimavennlig tilgjengelighet. Bispedømmerådet foreslår at Kirkemøtet finner frem til en fast lokalisering av sine årlige møter, men at dette ikke er til hinder for at KM tidvis kan finne sted andre steder, dersom spesielle hensyn tilsier det (jubileer m.v). Det er nødvendig å utvide kriteriegrunnlaget slik at det tas hensyn til at stedsvalget kan være med på å synliggjøre Den norske kirkes identitet som bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom en historie som fører oss mer enn tusen år tilbake i tid.

Bispedømmerådet foreslår for egen del at Kirkemøtet velger Trondheim som møtets faste lokalisering. Det gis i hovedsak fire momenter som begrunner dette:

- Nidarosdomens rolle som nasjonalhelligdom
- Nidarosdomens økumeniske betydning
- Nidarosdomen som pilegrimskirke
- Nidaros som bærer av korsmerket forsakelsespiritualitet.

Det pekes videre i henvendelsen fra NBDR på at et Kirkemøte i Trondheim må inkludere bruken av Erkebisppegården. For å muliggjøre Nidaros som fast Kirkemøtested er det derfor igangsatt en prosess med utvidelse av Øysteinsalen ved hjelp av et galleri. Videre arbeides det med muligheten for å etablere et Kirkens hus i Munkegata, her vil det kunne bli komitérom for Kirkemøtet. Endelig tenkes det overnatting på et av hotellene i bykjernen.

Kirkerådet er pliktig til å innhente tilbud før valg av Kirkemøtested kan foretas. Dette er et så stort arrangement at tilbudet legges ut til offentlig konkurranse. Når avgjørelse om sted skal fattes legges følgende kriterier til grunn (KR 06/01):

1. "KM's medlemmer og sekretariat må ha gode arbeidsforhold. Det må særlig legges vekt på at plenumssalen tilfredsstillende medlemmer, sekretariat og presse, og at det gis rimelig plass for tilhørere. Komiterommene må gi gode arbeidsforhold.
2. Forholdene må være tilrettelagt for bevegelseshemmede
3. Forholdene må legge til rette for en tilfredsstillende gjennomføring av gudstjenester og morgensamlinger
4. Det må legges vekt på hva det vil bety for aktuelle stedsvalg å få Kirkemøtet lagt dit.
5. Økonomien må veie tungt ved fastsettelse av sted.
6. Det må legges vekt på mulighetene for å oppfylle vedtaket i KM 13/00 om å tilrettelegge Kirkemøtet i tråd med den etiske handelens prinsipper.
7. Stedet må være plassert gunstig i forhold til kommunikasjonsmidler for flest mulig av deltakerne."

Sekretariatet legger ikke opp til en vurdering av Nidaros som Kirkemøtested i dette saksfremlegget, men ber Kirkerådet ta stilling til om denne saken er av en slik art at den skal legges frem for Kirkemøtet, eller om den skal behandles av Kirkerådet.

Sekretariatet ser at det kan være tjenlig at Kirkerådet på ny drøfter kriteriene som skal legges til grunn ved valg av Kirkemøtested. Kirkemøtet anses ikke som det rette forum for denne type beslutning. Dette skyldes blant annet at det er Kirkerådet som har budsjettansvar og som derfor må ha ansvar for valg av sted på bakgrunn av innhentede tilbud. De tilbud Kirkerådet tidligere har mottatt har hatt store økonomiske differanser, en stedsbinding vil derfor kunne bli svært vanskelig økonomisk. Pristilbudene har variert med rundt kr 300.000. Videre har det vist seg å være prisgunstig å inngå avtaler for flere år av gangen. Kirkemøtet avholdes som kjent kun en gang i året, og det vil være nødvendig å fatte raske beslutninger, noe KM-behandling vanskeliggjør.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkemøtet 2007 har et samlet budsjett på i underkant av 2 mill. kr. Forberedelse og gjennomføring av Kirkemøtet krever i tillegg vesentlige ressurser i sekretariatet.

DEN NORSKE KIRKE

Nidaros bispedømmeråd

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
Postboks 799 - Sentrum
0106 OSLO

Dato: 29.03.2007

Vår ref: 07/64-3 KST

Deres ref:

Anmeldelse av sak til Kirkemøtet 2007: Sted for Kirkemøtet

Nidaros bispedømmeråd viser til Kirkemøtets forretningsorden § 2-1 og anmelder med dette som sak til Kirkemøtet 2007: Sted for Kirkemøtet

Bispedømmerådet viser videre til Kirkemøtets forretningsorden § 1-1 hvorav det fremgår at Kirkemøtet fastsetter tidspunkt for Kirkemøtet de neste to år og at Kirkerådet fastsetter sted for Kirkemøtet. Kirkemøtet har delegert til Kirkerådet å fastsette tidspunktet, og Kirkerådet delegerte i 2001 til direktøren å fastsette sted.

Selv om det etter forretningsorden er Kirkerådet som fastsetter sted for Kirkemøtet, er det etter bispedømmerådets vurdering nå behov for å gi Kirkemøtet anledning til en grunnleggende debatt om valg av sted for Kirkemøtet.

De erfaringer Kirkemøtet har høstet med ulike lokaliseringer helt fra 1984 gir et viktig tilfang til denne debatten. Etter at Kirkemøtet i mange år hadde fast tilhold i Bergen, ble Kirkemøtet for første gang holdt i Trondheim i 1997. Etter den gang har møtet flere ganger vært holdt både i Trondheim, Bergen, Lillehammer og en gang i Bodø. Vurderingen av hvor egnet de stedene Kirkemøtet har vært holdt vil variere, alt etter hvilke hensyn som tillegges vekt. Når Kirkemøtet skal inviteres til å drøfte spørsmålet om Kirkemøtets lokalisering, vil en grunnleggende utfordring være å finne fram til de kriterier som lokaliseringen skal sees i forhold til. Bispedømmerådet kan ikke se at denne debatten noen gang er reist i Kirkemøtet.

Kriteriegrunnlag for Kirkemøtets lokalisering

De forhold som de senere år er blitt vektlagt ved valg av kirkemøtested kommer til syne i Kirkerådets brev av 2.3.2007 til bispedømmene. Her er gjengitt de forhold direktøren skal vektlegge, og i eget vedlegg er det gitt en spesifikasjon av en rekke vilkår knyttet til hotellfasiliteter og sekretariatsmessige forhold. Bispedømmerådet sier seg enig i at det som her kommer fram er forhold som er av vesentlig betydning ved valg av sted for Kirkemøtet. Rådets inntrykk er imidlertid at møtetekniske og økonomiske forhold nå overskygger forhold som burde vært vektlagt mer.

Etter bispedømmerådets mening er det nødvendig å supplere den kriterielisten som fremgår av Kirkerådets brev med kriterier av en annen karakter. Bispedømmerådet vil i denne sammenheng bl.a. peke på følgende:

- **Publikumsmessig tilgjengelighet:**
Kirkemøtet bør lokaliseres til et sted som sikrer Kirkemøtet størst mulig oppmerksomhet i det offentlige rom. Å henlegge Kirkemøtet til et lite sentralt hotell, gjør KM lite tilgjengelig for folk flest – som om ikke dette er et møte som er av stor interesse for folk flest. Samtidig uttrykker en slik lite sentral lokalisering en selvforståelse som kan synes å rime dårlig med det Den norske kirke ønsker å uttrykke med et begrep som ”åpen folkekirke”.
- **Klimavennlig tilgjengelighet.**
Kirkemøtet bør lokaliseres til et sted som flest mulig av Kirkemøtets deltakere kan nå uten å bruke fly eller andre transportmidler som klimamessig er problematiske. En kirke som flagger den økologiske utfordring så høyt på sin egen dagsorden som Den norske kirke faktisk gjør, må tillegge dette momentet vekt når den planlegger egen møtevirksomhet.

Fast lokalisering av Kirkemøtet

Med utgangspunkt i et generelt kriteriegrunnlag som er bredt nok, vil Nidaros bispedømmeråd foreslå at Kirkemøtet også finner fram til en fast lokalisering av sine årlige møter. Da må perspektivet løftes ytterligere, noe vi vil gi et bidrag til i det følgende.

Allerede her må det imidlertid understrekes at bispedømmerådet ikke av den oppfatning at en fast lokalisering forhindrer at KM tidvis også kan finne sted andre steder, for eksempel ved store bispedømmejubileer slik det skjedde i 2004 da Kirkemøtet ble holdt i Bodø som et ledd i feiring av 200-årsjubileet for Hålogaland bispedømme.

Poenget med en fast lokalisering er at Kirkemøtet med sine årlige møter hører hjemme et sted, slik mange opplevde det i de årene Kirkemøtet holdt til i Bergen, noe som i betydelig grad bidro til møtets kontinuitet.

Når spørsmålet om fast lokalisering av Kirkemøtet reises, blir det nødvendig å utvide det sett av kriterier som Kirkemøtets sted bør innfri. Det må handle om noe mer enn hotellfasiliteter og sekretariatsmessige forhold. Det må handle om noe mer enn publikumsmessig tilgjengelighet og transportmessige forhold. Det bør være et sted som kan være med å synliggjøre Den norske kirkes identitet som bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom en historie som fører oss mer enn tusen år tilbake i tid. Med evangeliets lange linjer i vårt folks liv og historie, vil det være nærliggende å gi Kirkemøtet en lokalisering som tydeliggjør disse linjer og som samtidig åpner for et større økumenisk perspektiv. Vi bør altså søke et sted som ved sin historie, ja ved sin spiritualitet, kan gi klangbunn til det arbeid Kirkemøtet for Den norske kirke er satt til å gjøre.

Så langt kan vi oppsummere slik:

Nidaros bispedømmeråd mener at vesentlige perspektiver er blitt borte gjennom de senere års vurderinger av stedsvalget og at tiden nå er moden til å ha en grunnleggende debatt om en fast lokalisering av Kirkemøtet. Vi ønsker en slik debatt velkommen og vil for egen del foreslå at Kirkemøtet velger Trondheim som Kirkemøtets faste lokalisering. I det følgende vil argumentere nærmere for dette.

Trondheim som fast kirkemøtested

Vi vil senere komme tilbake til spørsmål knyttet til de rammebetingelsene som Trondheim kan by Kirkemøtet. I første omgang vil vi framholde at Trondheim er et godt alternativ, både med tanke på det vi har av klimavennlig og publikumsvennlig tilgjengelighet. Trondheim ligger kommunikasjonsmessig midt i landet og er godt tilgjengelig med tog for mange av Kirkemøtets deltakere. Den publikumsmessige interesse for Kirkemøtet har vært større i Trondheim enn noen av de andre stedene Kirkemøtet har vært arrangert. Vi antar det henger sammen med at Kirkemøtet i Trondheim ikke har vært henlagt til noe hotell, men til et sted som i allmennheten er omfattet med høy bevissthet som et offentlig, kirkelig sted, nemlig Erkebispegården.

Det viktigste argument er likevel knyttet til det som handler om den klangbunn Nidarosdomen og Erkebispegården og stedets spiritualitet kan gi til Kirkemøtets arbeid. Poenget er ikke å fortape seg i de lange historiske linjer, men å spørre etter hvordan en lokalisering av Kirkemøtet til Nidaros kan befrukte og utfordre Kirkemøtets arbeid i vår egen tid.

Bispedømmerådet vil peke på følgende forhold:

- **Nidarosdomens rolle som nasjonalhelligdom.**
Nidarosdomen har i dag en voksende betydning som vårt lands nasjonalhelligdom, tydeliggjort gjennom flere store nasjonale begivenheter i nyere tid. Som nasjonalhelligdom er Nidarosdomen samtidig den fremste bærer av kirkens middelalderhistorie. Kirkemøtets lokalisering til Trondheim vil tydeliggjøre Den norske kirkes selvforståelse som bærer av en folkekirkelig arv som rekker fra middelalderen og fram til vår egen tid.
- **Nidarosdomens økumeniske betydning.**
Som den nordligste av Europas 500 katedraler er Nidarosdomen det sterkeste uttrykk for Den norske kirkes forankring i det europeiske kirke- og kulturfellesskap. En rekke begivenheter de senere år tydeliggjør katedralens økumeniske betydning. Her er det naturlig å nevne pave Johannes Paul II's besøk i Norge i 1989, da Nidarosdomen var det naturlige sted for den store økumeniske gudstjenesten. Feiringen for Norden av inngåelsen av Porvoo-fellesskapet fant sted i Nidarosdomen i 1996. Vi nevner også at Konferansen av europeiske kirkers generalforsamling i 2003 – det største kirkemøte som noen gang er arrangert i Norge – fant sted i Trondheim, med Nidarosdomen som et sentralt møtested.
- **Nidarosdomen som pilegrimskirke.**
Dette er noe mer enn et historisk faktum, forankret i Nidarosdomen som Hellig Olavs gravkirke. Pilegrimene vandrer igjen mot Nidaros. Gjenåpningen av pilegrimsledene som et nasjonalt anliggende i 1997 står som en milepæl i det moderne pilegrimsarbeidet, i et samarbeid mellom kirkelige og sekulære myndigheter. Økt vekt legges nå på å tydeliggjøre en pilegrimsspiritualitet for vår egen tid, med Nidarosdomen som målet for mange pilegrimers vandring.
- **Den spiritualitet Nidaros er bærer av er en korsmerket forsakelsesspiritualitet.**
Ikke for ingen ting har teksten om hvetekornets lov i Joh. 12 alltid vært den sentrale Olsok-teksten i Nidaros, på tvers av alle kirkens tekstrekker: "Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene korn, men om det dør, bærer det rik frukt." Her møtes altså Nidaros-spiritualiteten med en av de kjerneverdier som Kirkemøtet har tydeliggjort for sin egen kommunikasjonsplattform.

Rammebetingelsene i Trondheim

Bispedømmerådet er kjent med at flere har vært opptatt av at rammebetingelsene for å holde Kirkemøtet i Trondheim burde vært bedre. Det er derfor nødvendig å berøre også slike forhold.

I bykjernen er det nå flere hoteller som fullt ut fyller de tekniske kriterier som er satt for å kunne huse Kirkemøtet. Hotellene ligger i gangavstand til Nidarosdomen.

Et Kirkemøte i Trondheim må imidlertid også inkludere bruk av Erkebispegården. Da de nye fløyene ble planlagt på 1990-tallet, la de politiske myndigheter som premiss at Erkebispegården skulle gjenreises med tanke på å kunne dekke Kirkemøtets behov. Med de tekniske krav som etter hvert er stilt knyttet til gjennomføring av Kirkemøtet og økende etterspørsel om plass ved noen plenumsdrøftinger, viser det seg at rammebetingelsene i dag ikke er tilfredsstillende. Særlig har Øysteinsalen, også som følge av at det planlagte galleriet ikke ble bygd, blitt i knappestet laget.

I denne sammenheng er det nå tatt initiativ med sikte på en snarlig opprusting av Øysteinsalen. Styret for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider har i forbindelse med forslaget til statsbudsjettet for 2008 gjort vedtak om å prioritere galleri i Øysteinsalen. Dette innebærer at spørsmålet om bygging av galleri nå er fremmet for de politiske myndigheter. Det initiativ styret her har tatt må sees i direkte sammenheng med Kirkemøtets behov ved et forventet valg av Trondheim som kirkemøtested. I lys av dette er det nå nødvendig at Den norske kirke avklarer om den ønsker en slik permanent forankring for sine årlige kirkemøter.

Hele Erkebispegårdanlegget er på mange måter en gave til vår kirke. Sammen med Nidarosdomen utgjør dette en helhet som det er gode grunner til å utnytte som sted for regelmessige kirkemøter. Nidarosdomen vil gi spesielle rammer for det gudstjenestelige liv og den kirkemusikalske beredskap og kompetanse som der er bygd opp gjennom blant annet en særskilt bevilgning fra Stortinget, vil kunne komme også Kirkemøtet til gode.

Etter at Statsbygg for kort tid siden overtok en betydelig bygningsmasse fra Forsvaret øverst i Munkegata med Nidarosdomen som nærmeste nabo, har det vært arbeidet for å sikre dette til kirkelig bruk. Bygningene forberedes nå med sikte på at Kirkens Bymisjon og Trondheim kirkelige fellestråd skal bli leietakere. Gjennom dette vil det bli et nytt Kirkens hus vis a vis byens rådhus. I bygningene er det fortsatt disponible arealer som om ønskelig kan nyttes i forbindelse med Kirkemøtet. Hvordan dette i så fall skal tilrettelegges og innpasses i Kirkemøtets behov og romprogram må drøftes nærmere, men også her er det et behov for å avklare om dette ansees tjenlig dersom KM ønskes til Trondheim.

Uansett spørsmålet om lokalene i Munkegata, vil Nidarosdomen, Erkebispegården og hotell i bykjernen innebære gode rammebetingelser for Kirkemøtet. En deling av funksjoner mellom et hotell og Erkebispegården vil innebære noen utfordringer, men samtidig by på nye muligheter.

Oppsummering

Nidaros bispedømmeråd mener at Kirkemøtet nå bør få en fast lokalisering. Trondheim fremstår av flere grunner som det naturlige valg, noe vi har gjort rede for i det foregående.

På bakgrunn av dette ber bispedømmerådet om at spørsmålet om sted for Kirkemøtet blir satt opp på saklisten for Kirkemøtet 2007. Bispedømmerådet anbefaler Kirkerådet å foreslå for Kirkemøtet å velge Trondheim som fast sted for fremtidige Kirkemøter, likevel slik at Kirkemøtet ved noen anledninger kan legges til andre steder.

I lys av dette antar bispedømmerådet at Kirkerådet vil utsette slutføring av anbudsrunder for årene 2009 – 2011 til Kirkemøtet har fått anledning til å drøfte saken.

Med vennlig hilsen

Age Søsveen
leder

Kristian Stendahl
stiftsdirektør
Direkte innvalg:

Økumeniske rapporter 2007

Antwerpen

EKUMENISK VIRKSOMHET I ANTWERPEN.

Den økumeniske virksomheten ved sjømannskirken i Antwerpen var følgende i år 2006:

- 1) **Samarbeid i International Christian Maritime Association.** ICMA er en samarbeidsorganisasjon som samler alle kirker/kristne organisasjoner som arbeider i havna, mot sjøfolk. Vi møtes ca. annenhver måned til rådslagning og informasjon/fellesskap. En gang i året samles vi til gudstjeneste, sist nå i vår kirke, til "Seafarer's Sunday", med påfølgende kirkekaffe på et av havnens idrettsanlegg.
- 2) **Deltagelse ved innbydelser fra andre kirkesamfunn til spesielle gudstjenester/begivenheter.** Jeg deltok ved jubileumsgudstjenesten til den katolske diakonale organisasjonen St.Egidio i katedralen og ved påfølgende mottagelse. Jeg deltok også på gudstjenesten ved innsettelsen av ny sokneprest i den anglikanske kirken i Antwerpen, og i den samme kirken i forbindelse med bønneuken for kirkelig enhet. Her deltok jeg med forbønn for sjøfolkene.
- 3) **Klassebesøk i leseværelset på kirken fra videregående skole som ville ha et møte både med en luthersk kirke og en av sine egne katolske biskoper.** Samtale og informasjon.
- 4) **Utleie av kirkerommet/leseværelset til andre kirker.** En kinesisk pinsemenighet feirer sin gudstjeneste hos oss hver lørdag morgen. Det gir kontakt og anledning til å bli kjent.
- 5) **Uformelle møter.** I løpet av året har vi mange møter med kristne fra andre kirkesamfunn, mest katolikker, som kommer innom kirken i forskjellige sammenhenger, for eksempel byvandring, begravelser, dåp osv. For mange blir det et første møte med en luthersk kirke, og det blir anledning til samtale og spørsmål. Mange synes sjømannskirken virker hyggelig og varm med sin kombinasjon av kirke og leseværelse.

Hvis **samarbeid med andre lutherske kirker** også defineres inn her, har vi et nært samarbeid på huset med Svenska Kyrkan. Vi har også kontakt med Den danske kirke gjennom deres månedlige gudstjenester hos oss. Også Den finske kirke har vi kontakt med i form av felles nordisk luthersk gudstjeneste på palmesøndag, vi hjelper hverandre med praktiske ting som biler, basarene, båtbesøk osv. Vi er jo naboer her i Italielei. De ansatte på de nordiske kirkene kommer også sammen til "nordisk frokost". De nordiske prestene i Antwerpen møtes et par ganger i året.

Det økumeniske klima oppleves levende og godt i Antwerpen. Det har lange tradisjoner. Sjømannskirkene var initiativtagere i Antwerpen på dette feltet. Vi blir alltid tatt godt imot når vi kommer. Ved deltagelse i katolske messer spør jeg alltid om jeg kan få ta imot nattverden. Men det går ikke. Der går det en grense mellom den katolske kirken og deres adskilte brødre og søstre.

Antwerpen, 30.1.2007, Trond Gunnar Günther, sjømannsprest/daglig leder.

EKUMENISK RAPPORT FRA ASIA SØR 2006.

For Asia Sør er hovedfokus å betjene det norske og nordiske miljøene i området. I mange av landene er konfliktnivået høyt, og konflikten har religiøse implikasjoner. Dermed har mange av de lokale kristne stor glede og behov for å møte en utenlandsk prest, men dette kan være i direkte motinteresse for betjeningen av primærgruppen. Særlig bistands- og observatørpersonell må holde seg svært nøytrale i konfliktområder og min tilstedeværelse må ikke skje på en måte som kan misbrukes av andre som ønsker å vanskeliggjøre deres situasjon. En tragisk konsekvens av senere års konflikt er at humanitær bistand av fundamentalistiske kretser oppfattes og bekjempes som fiendtlig imperialisme. I land med forbud mot misjonering må jeg også være varsom med ikke å bli fanget av provokasjoner.

Samme bakgrunnsteppe av konflikter tilsier også at sikkerhetsvurderinger ofte innebærer at vi har gudstjenester med lav ytre profil og gjelder oss over gjestfrihet i residenser i stedet for å leie kirker.

I asiatiske kontekst vil jeg vel så mye kunne komme i en interreligiøs dialog som i ekumenisk samtale.

SØRØST-ASIA

Filippinene – har den største ekumeniske utfordringen i familielivet der filippinsk ektefelle ofte har en svært sterk religiøs bakgrunn. For meg har det å etablere gudstjenestemøter og kunne bistå med barmhjertighet, forbønn osv vært viktig brobyggervirksomhet i mellom kulturene i det norsk-filippinske miljøet. Mange steder fungerer samlingene også for andre nordiske brødre, særlig med bakgrunn fra sjøen.

Øst-Timor – er ikke besøkt 2006. Her konstaterer jeg at norske kirkeledere dekker godt det ekumeniske behovet.

Indonesia – her er det å ha andakt for de kristne ansatte på Jotun fabrikker i Jakrata 2 ganger i 2006 vært en sterk opplevelse. Tidligere leid en luthersk kirke på Bali for å ha gudstjenester.

Brunei – Ikke hatt anledning til oppfølging i 2006. Norsk koloni er relatert til oljeindustrien. Svært komplisert å betjene som prest. Bær eventuelt reise inn som turist for å besøke oljeansatte privat, uten å oppgi profesjon.

Vietnam – her har besøkene ikke i noen særlig grad hatt ekumeniske implikasjoner utover å betjene nordmenn fra forskjellige kirkesamfunn, og ha skandinavisk gudstjeneste i Hanoi. Tidligere lånt en luthersk kirke og møtt den ledelse i forbindelse med en bisettelse.

Kambodsja – Ikke hatt anledning til oppfølging i 2006. Ved tidligere besøk har jeg vært med nordiske frivillige inn i deres solidaritets- og gatebarnprosjekter i Phnom Penh i både humanitær og kirkelig sammenheng.

Laos – Ikke hatt ekumenisk implikasjon ved besøk.

SØR-ASIA

Bangladesh – i 2006 var fokus på det nordiske miljøet. Tidligere har jeg deltatt på nordisk bibelgruppe, og besøkt Normisjons kontor og deres lokalansatte der.

India – Ved besøk hos Kulturstudiers tilbud i Pondicherry for studenter i Religionshistorie og freds- og konfliktproblematikk blir konfesjonenes og religionenes rolle et naturlig tema.

Pakistan – har vært besøkt etter jordskjelvet og under den mest rasende karikaturstriden. Her er gudstjenesteoppmøtet i Islamabad godt fra hele det nordiske miljøet. Svensk pinsevern er fast tekstleser. Siden invitasjonen går til alle registrerte nordmenn har også norske statsborgere av pakistansk og islamsk bakgrunn vært til stede og gitt positive tilbakemeldinger på hvordan dialogproblematikken har vært tema i gudstjenesten. Også deltatt på norsk-pakistansk forening med hilsen på deres samling før jul. Her er de fleste av islamsk bakgrunn. Har også vært med på ett møte i den internasjonale menigheten i Islamabad.

I Pakistan har det vært konflikt mellom det å betjene norske bistandsarbeidere som må holde en ren humanitær profil, og det at jeg blant deres lokalansatte kan møte kristne som forteller om forfølgelser uten at jeg da kan følge dette opp med besøk i deres menigheter.

Afghanistan – her bør det som er av lokale kirkelige spirer få gro uten å bli blamert av internasjonale reisende.

Sri Lanka – lever i en konflikt som har blitt mer og mer ultrabuddhistisk og anti-internasjonalt på lankesisk side. I en monumental usakelig og hatsk propaganda mot Norges rolle i media må min betjening av de nordiske våpenhvileobservatørene, ambassade og øvrig koloni være slik at min tilstedeværelse ikke kan misbrukes, og fremstilles som f. eks skjult misjonering. Har fått en rekke invitasjoner til å besøke lokale kirker sammen med kristne lokalansatte i nordiske NGO's, men har vært tilbakeholden.

Deltok på minnemarkeringer etter massakren på 17 hjelpearbeidere i Trincomalee uten å tilkjenne meg som prest.

Gudstjenestene har hatt god nordisk oppslutning.

Maldivene; ikke besøkt.

Våren 2006 deltok jeg på invitasjon av Det norske sjømannsforbundet på NASCO (De norske og asiatiske sjømannsorganisasjonenes) konferansen i Hong Kong. Her deltok jeg bl.a. i en dialog om hvordan bevare sjøfarten som en arena der mennesker av forskjellig religion og tro kan arbeide side ved side.

Dhaka, Bangladesh den 30. januar 2007

Stein Vangen
Ambulerende sjømannsprest Asia Sør.

Berlin:

Vi har av naturlige årsaker en nær kontakt med den Svenska Kyrkan. Dette gjelder biskoper, prester og församlinger (menigheter) som gjester kirken.

Sammen med svenskene er vi representert i *Det økumeniske rådet* som har representanter fra mange kirkesamfunn., og i *Det internasjonale konventet*, som er en samling av etniske kirkesamfunn (utenlandskirker) representert i Berlin.

Disse gruppene har ikke vært prioritert arbeid i 2006, men vi har en representant der. Deltagelsen ellers på deres arr. har for vår del stort sett vært på preste- og kirkerådsplanet.
23.jan 2007

KR

Brasil :

Sjømannskirken har sammen med lokale grupperinger i Brasil jobbet for å få en paraply-organisasjon for alt kristent arbeid i havnene. Vi har allerede hatt et par møter, og i mai skal organisasjonen grunnlegges. Vi har ellers godt samarbeid med både katolikker og andre kristne organisasjoner. I Cordoba i Argentina lånte vi for eks. en presbyteriansk kirke til et "bryllup" (kirkelig velsignelse av borgelig ekteskap). Vår gamle Sjømannskirke i Santos huser en baptistkirke i første etasje, mens den gamle presteleiligheten er norsk samlingspunkt.

Brussel:

Vårt samarbeid med **Den Skandinaviske Skolen i Brussel (SSB)** fungerer fint med faste gudstjenester sammen med de andre nordiske kirkene. Ellers fungerer samarbeidet bra med vår husvert, **Svenska Kyrkan i Brussel (SKUT)**. Rent praktisk dreier samarbeidet seg om felles skolegudstjenester før jul og påske samt noen andre anledninger. Da den svenske kirken ønsker å selge sin kirke, har samarbeid og dialog blitt aktualisert på en ny måte. Her går vi mot en spennende fremtid.

Europa Sør:

Religionsmøte og økumenikk

Møte med offisielle tyrkiske myndigheter på kommune- og fylkesnivå har vært åpent og imøtekommende og samtidig preget av at Tyrkia har en spent religionspolitisk situasjon. Dette betyr at Sjømannskirken er velkommen til å drive sin virksomhet blant nordmenn, men at overordnede myndigheter er opptatt av at den religiøse aktiviteten ikke skal skape (ytterligere) motsetninger i samfunnet.

I Hellas rapporterer flere norske at den Gresk-Ortodokse kirke lokalt praktiserer gjendåp i strid med offisielle økumeniske avtaler. Små barn døpt i Norge blir døpt på nytt når barna kommer til Hellas. Voksne opplever at de må døpes gresk-orotdok før de får lov til å inngå ekteskap i kirka

Gran Canaria:

Sjømannskirken på Gran Canaria har gjennom mange år hatt et samarbeid med den lokale katolske kirken. Dette innebærer først og fremst at vi får låne deres kirke gratis til våre gudstjenester i tiden okt.-april. Dette samarbeid har ført til at mange nordmenn har funnet en naturlig vei til den katolske messe og mange lokale og andre tilreisende katolikker har deltatt på våre gudstjenester. Vi benytter også deres lokale til enkelte større vigslar og begravelser. Den katolske presten, Pater Ambrosius, er meget åpen og vennlig, og har stor sans for økumenisk tenkning. Det har vært avholdt en formell samtale med ham og vårt samarbeid, og han ga uttrykk for stor begeistring for dette. Det ble her også samtalt om nadverdfellesskap, men av hensyn til sin kirkes vanlige politikk, oppfordret han ikke ikke-katolikker til å motta nadverd. Han beklaget dette, og vil ta saken opp med biskopen i Las Palmas. Han og vi vet jo at dette praktiseres ulikt der hvor den katolske kirke møter en mengde troende fra andre kirkesamfunn (for eksempel på Solkysten i Spania). Han var derfor også meget interessert i et fremtidig møte mellom vår og hans biskop.

Som en synlig takk for denne lokale kirkes vennlighet mot oss, har vi hvert år gitt dem et lite økonomisk tilskudd eller gitt utstyr de måtte trenge, f. eks. orgel, høytaleranlegg. I tillegg til penger ble det i år overrakt en lysglobe, smidd i Norge og fraktet hit ned. Denne overrekkelsen ble gjort i en gudstjeneste, hvor undertegnede for første gang holdt tale på spansk (det uten å kunne det i det hele tatt, men takk til oversettere). Den katolske menigheten var meget begeistret, og tok den i bruk med en gang. Undertegnede har også ved en annen gudstjeneste deltatt.

Det finnes også på øya et klostresamfunn, nemlig i St. Brigida. Gjennom flere år har kirken, i samarbeid med den norske skolen, samlet inn julegaver til fattige barn i Las Palmas,

og disse gavene distribueres av Klosteret. Derfor har det vært årlige besøk der, så også i år. Tidligere har noen i staben benyttet stedet til rekreasjon.

Av ekumenisk interesse, bør også nevnes at Sjømannskirken fungerer som kirke for alle kirkesamfunn i det norske kirkelandskap. Både på vårt Leseværelse og til våre gudstjenester har vi hele spekteret. Vi har derfor bevisst forsøkt å bygge gudstjenesten opp med innslag hvor alle kan føle seg i hvert fall litt hjemme og litt ivaretatt. Derfor har vi også laget et sang/salmehefte hvor det er plukket ut salmer fra ulike tradisjoner og lag. Mange deltar også selv med sang og musikk, og her er det også enorm stor variasjon – en variasjon som reflekterer det rike fellesskapet som her er.

Det finnes også på øya et Templo Ecumenico, som drives med den katolske kirke som hovedeier, men hvor andre grupperinger også slipper til og får ansvar. Bl. annet har Den skandinaviske Turiskyrkan (også mange nordmenn her) vært aktive her. Vi har, av ulike årsaker, ikke gått inn i dette samarbeidet. Det har imidlertid vært et meget positivt møte mellom undertegnede og pastoren der, og dette møte kan føre til et nærmere samarbeid. Det arbeides også med å få til et Templo Ecumenico i Puerto Rico. Grunnmur er reist, men det mangler økonomi til å fullføre dette.

Til slutt vil jeg bare si at den ekumeniske utfordringen her er stor, men at det jamen skjer mye også i gjensidig forståelse og respekt, og ikke minst i Guds gode Ånd.

Gøteborg:

Sjømannskirkens økumeniske engasjement har vært begrenset i Gøteborg. Vi har mye kontakt med Svenska Kyrkan, og inviteres av og til på prestesamlinger og lignende. Men det er kanskje å trekke det litt langt å kalle det for økumenisk arbeid... Vi deltar imidlertid i mye av det som det er tilrettelagt for av Svenska Kyrkan.

Av konkret økumenisk engasjement kan nevnes:

Sjømannspresten er medlem i styret for GKS (Gøteborgs Kristna Samarbetsråd). Vervet har gått i arv fra avtroppet sjømannsprest til sittende.

Sjømannskirken har en kontaktperson for kvinnenenes internasjonale bønnedag.

Vi deltok og medvirket på den årlige økumeniske gudstjenesten i Gøteborg i oktober. Den ble holdt på den tyske kirken i vanlig høymessetid, og vi deltok med en kontingent av vår vanlige gudstjenestemenighet.

Vi deltar hver gang i økumenisk gudstjeneste i domkirken første nyttårsdag, slik også i 2006.

Sjømannspresten ble invitert til åpningen av det nye Kyrkomötet i Svenska Kyrkan i Uppsala i høst, og deltok der sammen med gjester fra mange forskjellige kirkelige sammenhenger i Sverige. Kirkemötet ønsket å gi åpningen en økumenisk profil i forbindelse med Porvo-jubileet.

Sjømannspresten har ellers hatt noe kontakt med Newman-instituttet, en katolsk utdanningsinstitusjon i Sverige, v/direktør Philip Geister.

Hamburg:

Som før har Sjømannskirken felles gudstjeneste med de andre nordiske sjømannskirkene en gang i kvartalet.

Utover dette har staben andakts- og gudstjenestefellesskap med de stabene på de andre nordiske sjømannskirkene ved de såkalte "nordisk frokost" som finner sted hver måned.

Sjømannspresten holder kontakt med nordiske og tyske kolleger gjennom ICMA -møter og personlig utveksling av erfaringer sammen med den tyske evangeliske sjømannsmisjon.

Ved folkefesten *Hafengeburtstag* holdes stor, økumenisk gudstjeneste i St.Michaëlis-kirken, med deltakelse fra den romersk-katolske, anglikanske, tyske evangeliske og de alle nordiske sjømannskirker i Hamburg.

Ved diverse mottakelser i Hamburg rådhus har undertegnede hvert år truffet den evangeliske og katolske biskop i Hamburg, i tillegg til andre representanter for tyske kirker.

Ellers har jeg deltatt som privatperson på de tyske kirkedagene i Hannover juni 2006.

København:

Vi har en lokal økumenisk gruppe med repr. fra baptistkirken, den katolske kirken, den islandske kirken, den danske folkekirken og oss i den norske kirken. Vi samarbeider om en årlig ved innledningen til bønneuken for kristen enhet. Under bønneuken deltar vi i også i en kirkevandring i København sentrum, en vandring som ender opp i Svenska kyrkan.

Vi har også vært samlet i Porvo-fellesskapet etter initiativ fra den svenske presten. Der har også Københavns biskop blitt innvitert for å snakke om hvorfor den danske kirke ikke har underskrevet Porvo. Det er en interessant problemstilling. Av biskopen i København er vi blitt invitert til samlinger i stiftet og av prostens til samlinger i det lokale prosti. Vi har i alle år lånt Vor Frelser kirke (nabokirken vår) til 17. mai gudstjeneste. Nå pusses den opp og vi låner vår kirke til dem hver søndag kl.17.

London:

Nordiske frokoster og nordiske prestemøter

Vi har dette året deltatt på 3 nordiske samlinger med messe, lunsj og samtale med norske, danske, svenske, finske og islandske kirkestaber i London. I tillegg har det i år vært 2 nordiske prestefrokoster hvor vi har samtalt om felles teologiske utfordringer. En av tingene som har vært diskutert er Svenska Kyrkans innføring av forbønnshandling for homofile og lesbiske partnere. Church of England og The Anglican Communion har svære interne diskusjoner om homofilspørsmålet, og de følger nøye med hva som skjer innenfor Porvookirkene. Det er uklart om dette vedtaket i Svenska Kyrkan får betydning for det svensk-britiske kirkefellesskapet.

The Lutheran Council of Great Britain

Torbjørn Holt er styremedlem (trustee) i The Lutheran Council of Great Britain, en paraplyorganisasjon for lutherske kirker og utenlandsmenigheter i Storbritannia, og ble fra sommeren 2006 av nestleder i styret. Det foregår uformelle samtaler mellom Church of England og styret i Lutheran Council om en nærmere tilknytning til Church of England for de lutherske kirker som ikke er en del av Porvoo-fellesskapet. Disse samtalene vil trolig bli mer formaliserte i løpet av de kommende par år.

Lokaløkumenisk samarbeid i Rotherhithe

Sjømannskirken deltar i det lokale prestefellesskapet i Rotherhithe med anglikanske, katolske og nordiske lutherske kolleger. Vi møtes ca. 3 ganger i året til lunsj og samtale om aktuelle emner. I bønneuken for kristen enhet hadde vi en messe hos oss med den anglikanske biskopen av Woolwich som predikant. På langfredag hadde vi felles korsvandring i lokalmiljøet. Den lokale anglikanske soknepresten i St. Mary's Rotherhithe døde denne høsten, og i vakansperioden har vi hjulpet litt til med gudstjenester. Kapellan Hallvard Mosdøl har hatt fem nattverdsgudstjenester for elever og lærere på den lokale Church of England-skolen, og bestyrer Torbjørn Holt hadde "Nine Lessons and Carols" i kirken før jul.

Annet økumenisk arbeid i London

Torbjørn Holt var til stede ved innsettelsen av ny sokneprest i St. Olave's Hart Street i City of London i sommer. De to St. Olavskirkene har lang historie for samarbeid, og vi arrangerer hvert år før jul i samarbeid med Anglo-Norse Society en felles Carol Service som alternerer mellom kirkene.

Torbjørn Holt er medlem av Nikæan Club, en klubb som er knyttet til Lambeth Palace, residensen til Erkebiskopen av Canterbury, og bistår erkebiskopen i hans økumeniske arbeid. Klubben er et vidtfavnende økumenisk nettverk som møtes 4-6 ganger årlig.

General Assembly Church of Scotland

Kapellan Hallvard Mosdøl deltok som Den norske kirkes representant på Church of Scotlands "General Assembly" i mai. Church of Scotland er den etablerte kirke i Skottland, og er presbyteriansk.

10-årsjubileum for Porvooavtalen

Torbjørn Holt var til stede på jubileumsgudstjeneste og lunsj i forbindelse med Porvoo Leaders Conference i Llandaff Cathedral i Cardiff i Wales 19. mars og Torbjørn Holt og Hallvard Mosdøl medvirket ved 10-årsmarkeringen av Porvoo i Church of England i Southwark Cathedral 25. november med messe, lunsj og seminar. Medlemmer av kirkens basarkomite deltok med stand og salg av norske julebasarvarer i foajeen i katedralen.

Cathedral Chaplain i Southwark Cathedral

Sjømannsprest Torbjørn Holt ble 10. desember innsatt som "Cathedral Chaplain" i Southwark Cathedral, domkirken i Southwark bispedømme der Sjømannskirken ligger. Dette er en honorær posisjon, som innebærer en fast tilknytning til domkirken. Vi viderefører dermed forbindelsen mellom Sjømannskirken og domkirken slik det har vært i en årrekke.

Prestehybelen på Sjømannskirken

Sjømannskirken leier ut en loftsleilighet på kirken til medlemmer av Den norske kirkes presteforening, og leiligheten er nesten konstant i bruk. PF-hybelen skal ikke undervurderes som et sted som mange norske prester bruker som base for kontakt med engelsk kirkeliv.

Kontaktformidling mellom Den norske kirke og Church of England

Sist men ikke minst må det nevnes at det jevnlig kommer forespørsler om kontaktformidling fra norske kirkelige grupper som kommer til Storbritannia. I år tok vi blant annet imot stiftsdirektørene i Den norske kirke og vi la til rette for et bredt anlagt program i møte med miljøer i Church of England. Vi vil prioritere og legge til rette for slike besøk når vi får slike henvendelser.

Los Angeles/San Pedro:

Som nevnt i årsrapporten for vår stasjon i 2006, har fjoråret vært veldig spesielt for oss i San Pedro. På grunn av oppussingen som for alvor tok til i september, ble vi fort klar over at noe særlig mer enn å holde skuta flytende, for å si det slik, kunne man ikke forvente av oss ansatte. Det å ha blikket rettet utover egen virksomhet, har derfor ikke hatt prioritet. Jeg vet at min forgjenger blant annet var involvert i et luthersk prestefelleskap i byen; selv har jeg fått flere invitasjoner om å delta, men som sagt: det har ikke vært tid. Dette håper jeg selvsagt kommer til å endre seg etter hvert som vi kommer i orden.

Jeg nevnte også i fjor at vi her i San Pedro faktisk lever i et økumenisk samarbeid. Det kan selvsagt diskuteres hvor vidt den svenske og norske kirkes samarbeid på en Sjømannskirke kan betraktes som et økumenisk samarbeid; jeg mener det både kan og bør gjøre det. Til tross for mange likheter, ser vi som jobber tett sammen at det også er mange forskjeller. Vi oppdager til stadighet at både prestegjerning og menighets oppfatning tolkes ulikt. Enkelte ganger får også dette konsekvenser for samarbeidet. I flere år kan det virke som om samarbeidet mellom de to kirkene her borte nærmest var basert på hvor nært de to menigheters prester stod hverandre. Da undertegnede kom hit for snart 2 år siden, var det i tillegg til samarbeid på høytidsgudstjenestene også felles gudstjenester i form av Taize-messer annen hver onsdag (disse gudstjenestene ble holdt av svensk prest). På grunn av laber oppslutning og ny svenske prest, ble disse gudstjenestene lagt på is høsten 2006. Vi vet mer om hvor vidt disse gudstjenestene tas opp igjen når oppussingsprosjektet er avsluttet.

Som sagt, det har vært travelt her borte i det siste. Hva som ellers rører seg på den økumeniske fronten i vårt lokalmiljø, har jeg ingen kjennskap til. En tanke vi som stab imidlertid har syslet med er hvor vidt vi kan koples opp mot et lokalt engasjement over for de fattige som bor rundt oss, både på gata og i sosialboliger. Enn så lenge er dette et relativt belastet område hva fattigdom og sosial nød angår. Det skjærer både den ene og den andre av oss i hjertet når vi må avvise mennesker som kommer til oss med behov for mat og klær og husrom. Vi vet at ikke vi kan endre fokus på vår gjerning, men det hadde vært godt for oss som kirke dersom vi kunne komme i kontakt med noen som drev et slikt arbeid i vårt nærmiljø for nærmere samarbeid der vi kanskje til en viss grad kunne bidra.

Mallorca 2006 - Økumenisk arbeid.

Økumenisk gudstjeneste, Palma Katedral, Mallorca, 21. januar 2007.

I midten Monseñor Jesús Murgui Soriano, Mallorca biskop, til venstre Gunnar Salomonsen, - vinterprest i Sjømannskirken på Mallorca, til høyre padre Makarios, - russisk ortodoks prest på Mallorca.

På Mallorca er det økumenisk kontakt mellom Den katolske kirken, Den ortodokse kirken, Den anglikanske kirken, Den tysk luthersk/reformerte kirke, Svenska Kyrkan og Den norske kirke. Kontakten består i drøftingsmøter, pilegrimsvandring, og økumenisk gudstjenester. Både den økumeniske bønneuken i januar og kvinnenens internasjonale bønnedag markeres. Et mer markert og tydeligere trekk i det økumeniske landskapet på Mallorca er den ortodokse kirken sin tilstedeværelse. Når EU utvides østover merkes det også i kirkelandskapet. På Mallorca er den ortodokse kirke tilstede gjennom den russisk ortodokse kirken, den gresk ortodokse kirken, den ukrainsk ortodokse kirken, den serbisk ortodokse kirken, og den rumenske ortodokse kirken. I noen tilfeller er overgangen til et kapitalistisk samfunn voldsom og behov for støtte helt avgjørende for å kunne etablere menighet og prestedtjeneste. En økumenisk utfordring som kreve mer enn ord.

I Barcelona har vi nært samarbeid med Dominikanerne som leier ut kirken til norske vielser og gudstjenester. I tillegg er det kontakt med Den tysk luthersk/reformerte kirken i byen.

Vintersesongen 2007 har nylig avgått prost i Haugesund, Gunnar Salomonsen fungert som vinterprest i Sjømannskirken på Mallorca. Jeg har bedt ham tegne et bilde av sitt inntrykk fra møte med økumenikken på Mallorca.

Pattaya:

Det er vært et nært og godt samarbeid med den katolske kirke i Pattaya. Til gudstjenestene våre en gang i månedene samt julekveldsgudstjenesten leier vi en av de katolske kirkene på Redemptorist Center. På dette senteret er det også en barnehage som den katolske kirke driver, og som vi har besøkt og laget underholdning for barna der. Dette samarbeidet vil vi arbeide for å utvikle nærmere.

Det kan for øvrig nevnes at formannen i Kirkerådet vårt er katolikk.

Barn som døpes i kirken vår har som oftest norsk far og thai mor. Etter ønske fra begge foreldre har vi ved en anledning hatt såkalt Buddha-blessing foretatt av munkar som besøkte oss i kirken, hvoretter vi hadde dåpsegudstjeneste like etter.

Videre har vi sist høst etablert god kontakt med en kristen evangelisk gruppe bestående av mennesker fra ulike land, og som har fellesmøter her i Pattaya. Også denne kontakten vil vi forsøke å utvikle videre.

Rotterdam:

-Vi har regelmessig møter i ICMA. Det er et økumenisk arbeid gir oss god mulighet til et bredt kirkelig samarbeid rundt en av våre primæroppgaver; å utføre diakonal tjeneste for sjøfolk.

-Bispedømet i den katolske kirken i Rotterdam holder sin årlige nyttårsrettelse i vår kirke.

-I menighetene våre er det gudstjenestedeltagere fra flere kirkesamfunn, i hovedsak katolikker og reformerte.

Stockholm:

Den norske kirke i Sverige opplever gode økumeniske forbindelser, ikke minst til vår søsterkirke Svenska Kyrkan, som også er en del av Porvoofellesskapet. Det er en økende økumenisk bevissthet i Sverige, både hos Svenska Kyrkan, men også i andre kirkesamfunn. Vi opplever som kirkesamfunn å bli regnet med i mange sammenhenger, og som lokal kirke på Söder i Stockholm å bli invitert med i det lokale økumeniske arbeidet.

For å begynne i det lokale er vi medlemmer i Söders Kristne Råd, som igjen er tilsluttet Sveriges Kristne Råd. Der inviteres vi på møter og temasamlinger, samt at invitasjoner fra alle deltagende kirker formidles. I bønneuken for kristen enhet i januar arrangeres felles gudstjenester, det er gode initiativ til støtte for unge i lokalmiljøet, vi møtes for å knytte kontakt i fm den lokale kriseberedskapen i bydelen etc. Svenska Kyrkan, Den norske Kirke, Missionskyrkan, Baptistkyrkan, Den Romersk-katolske kirke og Frälsningsarmeen er noen av kirkene som er med i SKR. Møter og temasamlinger holdes vekselvis i de forskjellige kirkene. Hvert år arrangerer vi gudstjeneste på verdensbønnedagen (tidl. kvinnenes internasjonale bønnedag) hvor representanter for kirkene på Söder inviteres. Hos oss bruker vi gjerne materiale utarbeidet for bønneuken for kristen enhet i våre egne gudstjenester i januar.

Kontakter pleies med Svenska Kyrkan og dansk kirke i utlandet, med utlån av kirke og hjelp til vikartjeneste og felles gudstjenester. I år har vi vært invitert til feiring av en av våre nabokirkers hundreårsjubileum, og sjømannspresten i Stockholm og Göteborg ble invitert til å representere DnK ved åpningen av Svenska Kyrkans Kyrkomøte.

Barn av svensk-norske foreldre som døpes i vår kirke, kirkebokføres og følges opp av sin lokale svenske kirke, om de ønsker det og en av foreldrene har sitt medlemskap der.

Videre mottar vi statstøtte, som fordeles gjennom Samarbetsnämnd til Statsstøtte for Trossamfund. Organisasjonen fungerer også som et nettverk for alle trossamfunn som mottar statsstøtte i Sverige, og her knyttes nyttige kontakter. Vi innkalles til møter i nämnden to ganger årlig, i år var et av møtene sammen med styret for Sveriges Kristna råd. DnK i Sverige har to medlemmer med vararepresentanter i nämnden.

Årlig har vi flere besøk fra svenske menigheters foreninger, og våre foreninger besøker også tidvis svenske menigheter. Mange i vår menighet er også medlemmer i Svenska Kyrkan eller andre trossamfunn i Sverige.

Sveits:

1. **Generelt.** Den økumeniske situasjon i Sveits og i særdeleshet Geneve er særegen da Geneve på mange måter er økumenikkens hovedstad. Her finnes bl.a. KV – Kirkenes verdensråd og LV - Det lutherske verdensforbund. I tillegg finnes det en rekke andre organisasjoner som f.eks det internasjonale KFUM KFUK samt ulike kirkelige organisasjoner (reformerte og katolske) med et sosialt engasjement. Dette internasjonale kirkebildet preger det lokale kirkeliv da det finnes mange resurspersoner i disse organisasjonene.

Sjømannskirken – Norsk kirke i Sveits har i flere år hatt gleden av å hatt folk fra LV med i sitt arbeid, hvor særlig Sven Oppegaard som assisterende generalsekretær i LV gjorde en stor innsats for Norsk kirke i Sveits gjennom å lede kirkerådets arbeid i en årrekke. Sven Oppegaard reiste høsten 2006 tilbake til Norge og Kjell Nordstokke, også tilknyttet LV, overtok ledervervet i kirkerådet.

Et annet forhold som gjør at vi naturlig knyttes til Det økumeniske senteret i Geneve er at det er her vi feirer våre Gudstjenester – 5. året på rad

2. **Samtaler:** I løpet av året har vi hatt møter både med reformerte, katolske og engelske prester hvor vi har sett på kirkens situasjon her i Sveits og da særlig et kirkelig arbeidet i rammen av "ex Patriot" I tillegg har vi faste møter(ca 4 x årlig) med de andre lutherske kirkene i Geneve.
3. **Fellesgudstjenester:** i 2006 hadde vi to fellesgudstjenester med den svenske menigheten i Geneve(Lucia og 1 påskedag) samt en gudstjeneste med alle de lutherske kirkene i området(svensk, dansk, tysk, amerikansk)
4. **Leie av kirker:** Vi leier/låner ulike kirkebygg rundt om i Sveits for å feire gudstjenester. I 2006 feiret vi norske gudstjenester i anglikanske, katolske, lutherske og reformerte kirker.
5. **Fremover:** Det er mye som kan gjøres av økumeniske arbeid i Sveits. I en Geneve kontekst handler det til en viss grad om å prioritere hva man ønsker å delta i. For arbeidet ellers i Sveits kommer økumeniske spørsmål opp når det bla. er snakk om dåp og vigsel av personer som kommer fra ulike konfesjoner.

Sydney:

I Australia er det mange kirker, og mangfoldet består av ortodokse, katolske, anglikanske, lutherske og økumeniske kirkesamfunn.

Vi har vigselfrett utstedt fra den Lutherske kirken i Australia.

Vi benytter lutherske kirker når vi arrangerer våre gudstjenester i nabobyer.

Kirkelandskapet er stort og mangfoldig i hele Australia. Vi er venner med en prestefamilie i Unity-church her i Sydney, som er en ren økumenisk kirke.

Vi opplever det økumeniske klimaet i Australia som svært godt, og når vi får besøk av katolikker eller andre kristne, blir de begeistret av vår åpenhet og lave terskel.

Det er påtagelig at Australia fortsatt er et kristent samfunn, med stor bruk av kristne symboler og "carols" både i skolesammenheng og i byenes gatebilde i førjulstiden.

Kirken har også kontakt med student miljøet på "Hillsong" her i Sydney.

Tenerife:

Sjømannskirken har sitt utgangspunkt for arbeide på Tenerife på Svenska Kyrkan i Los Cristianos. Samarbeidet har vært godt fra første dag, og vi deltar på hverandres gudstjenester. Svenska Kyrkan har også prestetjeneste i Puerto de la Cruz på vinterhalvåret, og samarbeidet der har også vært godt. I Puerto de la Cruz har svenskene leid en liten katolsk kirke til sine gudstjenester. Det hadde vært ønske om at også Sjømannskirken kunne ha hatt gudstjenester der, men det tillater ikke den lokale katolske prest, fordi jeg er kvinne. Derimot har jeg leid den anglikanske kirken til en julegudstjeneste, men den må leies og det er dyrt, derfor har det ikke vært mer enn en gudstjeneste i Puerto de la Cruz i 2006. På begge steder er den lokale menigheten svensk/norsk i dag. Både i Los Cristianos/Playa de las Americas-området og i Puerto de la Cruz er det også Turistkyrkan, som er den svenske pinsemenighetens virksomhet. Det er liten kontakt mellom oss, da vi driver så vidt forskjellig, og har forskjellig filosofi for virksomhetene våre. Men med hensyn til beredskap arbeider vi sammen.

Jeg har kontakt med den finske presten og tyske presten i Los Cristianos. Det er på uformelt plan.

Mye av årsaken til den manglende økumeniske kontakten skyldes at jeg rett og slett er på Tenerife for kort tid av gangen.

OL i Torino/Pragelato

(der den katolske kirke stilte både menighetshus og kirkerom til OL-kirkens disposisjon)

Presten Don Luigi var nysgjerrig på hvilken kirke vi var – han visste noe om den lutherske kirke og hva den sto for, men ikke all verden. *Tror dere at Jesus er til stede i nattverdens brød og vin? Ja, det tror vi* svarer jeg, *Jesus er virkelig til stede og vi får del i hans legeme og blod i og med brød og vin.* Nå er katolikkene reserverte overfor andre kristne kirkesamfunn, og ønsker ikke nattverdsfelleskap med dem, men Don Luigi sa – *det er mange veier – velkommen til å feire nattverd med oss.* Og når vi deltok på hans gudstjenester, fikk vi fullt ut ta del i fellesskapet med kristne brødre og søstre – vi var velkommen også til nattverdbordet. Ja, ikke bare det – han veiledet sin egen menighet og sa at om de ønsket å delta på våre gudstjenester, så kunne de også gå til nattverd hos oss. Jeg vet ikke om vi helt forstår omfanget av denne holdningen. Den offisielle katolske kirke sier nei til nattverdsfelleskap med andre kirkesamfunn, og en katolikk skal i alle fall ikke gå til nattverd andre steder enn i en katolsk messe. Don Luigi var ikke opptatt av offisiell kirkepolitikk. Han spør: *lærer dere realpresensen, tror dere at Jesus er til stede i nattverden? Ja,* svarer vi. Nå var vi ikke helt klar over hvor romslig Don Luigi egentlig var, vi hadde ikke nattverd i de to gudstjenestene vi arrangerte – vi tenkte mer på norsk kirkevirkelighet enn på muligheten for et økumenisk fellesskap.

Dette er i Italia, det er ikke langt til Roma – det forteller mye om en trygg og raus prest. La meg nevne et annet eksempel. Han ønsker oss velkommen til kirke og menighetshus og vil at vi skal lykkes med prosjektet vårt. Vi ønsker å heise opp det norske flagget utenfor kirken. Han har tre flaggstenger – ett for det italienske flagget, ett for EU-flagget og ett for Vatikanstatens flagg. Det siste henger ytterst og har best plassering – her synes flagget best. Han skjønner at det er her vi kunne ønske å ha det norske flagget. Han firer ned Vatikanstatens flagg og heiser opp det norske – *en spesiell form for økumenikk* smiler han, *er det noe annet jeg kan hjelpe dere med?*

Sjømannskirken har et økumenisk ansvar. Verden over møter vi troende fra andre kirkesamfunn, vi leier kirkerom hos dem, vi feirer gudstjeneste sammen med dem – vi er sammen som kristne i troen på Jesus Kristus.

Jesus ber i *Joh. 17* om at vi må bli ett. Jesus vil at hans disipler skal være ett og være et vitnesbyrd om enhet og fellesskap. Som kirke har vi et ansvar for å arbeide for kristen enhet. Vi vil alltid ha ulike meninger om læren, men vi tror på en Gud, en dåp, en kirke og skal arbeide for at denne enheten skal være synlig. I de økumeniske samtaler er det viktig med raushet, vi må vise litt romslighet overfor hverandre enten vi kaller oss katolikker, pinsevenner eller lutheranere. Don Luigi møtte oss med raushet – *kom til min kirke* sa han og heiste opp det norske flagget i stedet for Vatikanstatens flagg. Raushet er viktig. I de økumeniske samtaler er det også viktig å få avklart viktige spørsmål om hva vi faktisk lærer.

Don Luigi visste at katolikker og lutheranere har samme syn på frelse, vi har de grunnleggende trosartikler felles, vi har samme syn på dåpen, og nå fikk han bedre klarhet i synet på nattverden – vi i den lutherske kirke tar Jesus på ordet når Han sier *Dette er mitt legeme.* Et tredje viktig element i den økumenisk samtale er kjærligheten. Vi er søsken, og vi er glad i våre søsken. *Se, hvor de elsker hverandre,* sa de om de første kristne. Jesu Kristi kirke skal kjennetegnes av kjærlighet.

Torreveija:

Det er interessant å flytte til et nytt land, et land som igjen er nesten helt romersk katolsk, i hvert fall nominelt. Tidligere har jeg bodd i Brasil, men i en gryende tid for økumenikk etter

Vaticanum II, og i Belgia hvor det var en solid "drive" i det ekumeniske arbeid og den Romersk Katolske kirke så absolutt var i førersetet og veldig inkluderende overfor utenlandske kirker. Fra 1988 til 2005 var det England og London. Enda en ny situasjon med Provoo-avtalen, CofEs kvinneprest problematikk og langt tydeligere fronter mellom romersk katolikker og anglikatolikker innenfor CofE. Å ha mottatt full license som prest i bispedømmet Southwark, gjort til assisterende prost i det samme område og Honorary Priest Vicar i Southwark Cathedral, gav spennende oppgaver og visjoner for fremtiden. Kjente kirkeleder i UK, kardinaler og erkebiskoper prekte i Sjømannskirken og satte fokus på arbeidet. Alle forsto språket og var interessert i å videreføre den ekumeniske ånd, at de alle må være ett.

I så måte er Spania et antiklimaks. Den norske koloni forstår lite og snakker enda mindre spansk, og den spanske katolske kirke i vårt område behersker ikke engelsk. Dette påvirker mulighetene til et like aktivt ekumenisk engasjement blant kirkesamfunn med ikke spanske og katolikker som jeg er vant til. Selv er jeg portugisisk/spanskspråklig innenfor en begrenset ramme; men det er det få av de andre geistlige som er. Like fullt er det igjen verstlandets kirke ved den lokale sogneprest i Torre Vieja som viser at ekumenikk er på kartet også her. Hvert år står Don Manuel som innbyder til en internasjonal Messe i den katolske hovedkirken i Torre Vieja i desember. Likeså står han som arrangør av byens bidrag i Bønneuken for kristen enhet i januar. Vi har for fastetiden vedtatt å gå en Korsvandring gjennom byens gater, for første gang som ekumenisk begivenhet, og vi forsøker å møtes med en viss regelmessighet til samtaler. Men igjen er språket en hindring da flere av de andre må møte med tolk.

To spesielle episoder vil jeg nevne:

Ved min innsettelse høsten 2005, var Don Manuel, som er venn av min forgjenger her, invitert til høymessen. Under innsettelsehandlingen ved utenlandssjef Espen Feilberg Jacobsen, var det et ønske fra undertegnede at Don Manuel i fullt ornat deltok i håndspåleggelsen og forbønnen, hvilket han med glede gjorde. De ganger han deltar hos oss, eller vi hos han til messer, går vi/de frem og mottar velsignelsen siden det ikke er akseptert fra katolikkenes side at vi mottar sakramentet.

Ved den internasjonale messen i desember, deltok min svenske kollega og jeg i fullt ornat som tekstlesere. Avtalen var også denne gang at vi skulle gå fra våre plasser i kort og motta velsignelsen. Da dette var gjort, griper Manuel plutselig til de to patener med oblater og sier, Del ut nattverden til mine sognebarn. Og der sto vi i en smekkefull kirke, ga nattverd til noen og velsignet andre. Jeg mintes Don Manuels ord i en samtale vi hadde, om at vi ikke kan vente stort lengre på å dele nattverd med hverandre!

Til slutt nevnes at Bishop David Hamid i Bispedømmet Europa innenfor CofE har gitt med Permission to Officiate i bispedømmet, hvilket gleder meg etter at de verv jeg hadde i UK nå er avsluttet.

Jeg ser frem til videre utvikling av de ekumeniske kontakter og det ekumeniske arbeid vel vitende at de to ovenfor nevnte episoder har påvirket vår menighet i Torre Vieja positivt.

Referat fra møte med Xolani Khumalo, 14. mai 2007

Av Gard Lindseth

Khumalo er teolog ansatt på School of Religion and Theology, *University of KwaZulu-Natal*, Pietermaritzburg, South Africa og på *Ujamaa Centre for Community Development and Research*.

Khumalo er i Norge på besøk hos Kirkens Nødhjelp og hadde bedt om et møte med Den norske kirke for å diskutere DNKs involvering i Sør-Afrika etter kampen mot apartheid.

Hans generelle beskrivelse av kirken i Sør-Afrika er at den har trukket seg tilbake fra samfunnet og den politiske utviklingen og isteden fokuserer på det å "være kirke". Khumalo mener dette er uheldig, for selv om Sør-Afrika er en demokratisk stat, så er det ikke et demokratisk samfunn. Sør-Afrika mangler en demokratisk kultur og folk deltar i liten grad i politiske handlinger, som å organisere seg eller drive politisk beslutningspåvirkning. Khumalo ser kirken i Sør-Afrika som helt essensiell for å bygge en demokratisk kultur og et demokratisk og vitalt sivilsamfunn. Gjennom Ujamaa centre er Khumalo involvert i et prosjekt med å hjelpe ansatte og aktive i kirkene til å ta sitt demokratisk og samfunnsbyggende ansvar på alvor. Prosjektet holder kurs og seminarer og underviser kirkeledere slik at mennesker skal bli engasjert og involvert i demokratibygging.

Khumalo beskrev også hvordan det er behov for en ny teologi i Sør-Afrika. Frigjøringsteologien var viktig under apartheid, men nå er det andre utfordringer. Kirken i Sør-Afrika har ikke klart denne overgangen, og det må jobbes både teologisk og politisk for at kirken skal bli bevisst sin nye rolle. Samtidig var Khumalo tydelig på at det var noe fra Apartheid-tiden som samlet kirkene og som det nå må bygges videre på. Den kirkelige bevisstheten som fantes rundt denne felles utfordringen ("fienden") kan i dag omdannes til å møte nye utfordringer

Khumalo utfordret oss til å bidra konkret gjennom våre kontakter i Sør-Afrika til å styrke kirkens politiske og samfunnsmessige bevisstheten. Vi nevnte for ham den prosessen vi selv er oppe i med stat/kirke og med krav om å utvikle det kirkelig demokratiet videre. Her kan det ligge noen felles utfordringer og lærdommer. Kirkeledere og ansatte i DNK som skal på tur til Sør-Afrika bør oppfordres til å besøke Khumalo og Ujamaa Centre.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Nidaros bispedømmeråd
Hamar bispedømmeråd
Borg bispedømmeråd
Oslo bispedømmeråd

Dato: 14.05.2007

Vår ref: 05/562-9 STK

Deres ref:

Afghanske asylsøkere går fra Trondheim til Oslo

Mange av de afghanske asylsøkerne som sultestreiket utenfor Oslo domkirke sommeren 2006, planlegger nå en protestmarsj fra Trondheim til Oslo. Marsjen er tenkt å starte 19. eller 20. mai i Trondheim og vil følge i ruta til den gamle pilgrimsleia sørover.

Kirkens Bymisjon og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke engasjerte seg for de sultestreikende afghanerne sommeren 2006. Vi tok da ikke stilling til hvorvidt hver enkelt av disse burde innvilges asyl eller ikke, fordi dette lå utenfor vårt kompetanse- og ansvarsområde. Men vi mente at eventuelle returert ikke burde gjennomføres før situasjonen i Afghanistan tilsa at dette var trygt.

Politiets utlendingsenhet har siden i fjor sommer tvangsreturnert i overkant av 130 afghanere som har fått endelig avslag på asylsøknadene sine. 55 av disse er returnert nå i år, og den vedvarende tvangsreturneringen er bakgrunnen for afghanernes protestmarsj.

Som i fjor sommer tar vi heller ikke nå stilling til hvorvidt enkeltpersoner bør innvilges asyl eller ikke. Men fordi situasjonen i Afghanistan ikke er bedret og fordi vi mener det hersker stor uenighet i spørsmålet om hvilke steder som kan defineres som trygge eller ikke, er vår vurdering fremdeles at norske myndigheter må vise varsomhet og ikke gjennomføre eventuelle returneringer før situasjonen i Afghanistan har blitt tryggere.

Vi ser denne situasjonen som et diakonalt ansvar, og oppfordrer mennesker og menigheter i Den norske kirke til solidaritet og diakonal støtte for afghanerne på deres vandring fra Trondheim til Oslo.

Med vennlig hilsen

Olav Fykse Tveit
Generalsekretær for
Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Sturla Stålsett
Generalsekretær for Kirkens Bymisjon

Ta de vandrende afghanerne på alvor

Pressemelding 18.05.2007

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke og Kirkens Bymisjon oppfordrer myndighetene til å ta afghanernes rop om hjelp på alvor, og menighetene til solidaritet og diakonal støtte for asylsøkerne som går protestmarsj fra Trondheim til Oslo. Bispedømmene langs pilegrimsleia har fått brev om dette

Kirkens Bymisjon og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke engasjerte seg til støtte for de sultestreikende afghanerne sommeren 2006. De tok da ikke stilling til hvorvidt hver enkelt burde innvilges asyl eller ikke, fordi det lå utenfor deres kompetanse- og ansvarsområde. Men de mente at eventuelle returner ikke burde gjennomføres før situasjonen i Afghanistan tilsa at det var trygt.

– Vi får høre fra faglig hold at situasjonen i Afghanistan blir stadig verre. Det hersker stor uenighet i spørsmålet om hvilke steder som kan defineres som trygge ikke – og hvorvidt flyktingene har reell tilknytning til disse områdene. Derfor er det fremdeles vår vurdering at norske myndigheter må vise varsomhet og ikke gjennomføre eventuelle returneringer før situasjonen i Afghanistan har blitt tryggere, og i alle fall ikke mot FNs anbefalinger, sier Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Mellomkirkelig råd. Han legger til at som i fjor sommer, tar Mellomkirkelig råd heller ikke nå stilling til enkeltpersoners saker, om hvorvidt de bør innvilges asyl eller ikke.

– Vi ser denne situasjonen som et diakonalt ansvar, og oppfordrer mennesker og menigheter i Den norske kirke til solidaritet og diakonal støtte for afghanerne på deres vandring fra Trondheim til Oslo, uttaler Sturla Stålsett, generalsekretær i Kirkens Bymisjon, Oslo.

– Det at afghanerne legger ut på en slik protestmarsj, er en konstruktivt demokratisk ytring. Jeg synes dette er mye bedre enn å sultestreike, avslutter Fykse Tveit. (Kirkens informasjonstjeneste)

Retur til Afghanistan

I juni 2006 vakte det stor oppmerksomhet da ca. 100 afghanere sultestreiket på domkirkeplassen i Oslo i 26 dager i protest mot oppstarten av tvangsreturer til Afghanistan. Nå, snart ett år senere, har ca. 50 afghanerne begynt en omvendt pilegrimsmarsj fra Trondheim til Oslo, som en parallell til (?)... marsj i 1933. Dette er en viktig og konstruktiv demokratisk ytring fra en gruppe mennesker som ofte er maktesløse i vårt samfunn – flyktningene og asylsøkerne som har kommet for å be om vår beskyttelse.

Afghanerne har gode grunner for å protestere. I juni 2006, samtidig med sultestreiken, gikk FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) ut offentlig og sa at den returpraksis norske myndigheter la opp til for afghanske asylsøkere, var ”helt uakseptabel”. Dette var klar tale fra en institusjon som normalt uttrykker kritikk gjennom diplomatiske kanaler. Regjeringen gjorde det raskt klart at den skulle se nærmere på hvilken rolle FNs anbefalinger skal spille i norsk asylpolitikk.

Etter interne regjeringsdiskusjoner ble det i februar i år klart at den såkalte stornemnda skal ta stilling til den FN-stridige delen av norsk beslutningspraksis for afghanske asylsøkere. Stornemnda er et eget organ i Utlendingsnemnda som tar stilling til prinsipielle saker. Den består av tre nemndledere og fire legmedlemmer, hvorav to er foreslått av humanitære organisasjoner. I dag, 22. mai, begynner stornemnda sin behandling av dette spørsmålet. Vedtaket vil tidligst foreligge om noen uker, eventuelt ikke før over sommeren.

Hva stornemnda kommer frem til, vil ikke bare avgjøre fremtiden til kanskje to hundre afghanere som per i dag befinner seg i Norge i en uviss situasjon, men vil også sette en viktig standard for norsk asylpolitikk i årene som kommer. Det vil være et sentralt bidrag til å avklare Norges forhold til UNHCRs anbefalinger, og vil samtidig etablere en del av de normer som skal ligge i bunnen for vårt møte med mennesker på flukt fra land preget av krig og konflikt.

Et land i krig

Det er nødvendig å begynne med å stadfeste det åpenbare: Når Norge returnerer avslåtte asylsøkere til Afghanistan, returnerer vi personer til et land i krig. Dette er en spesiell situasjon, og det forutsetter en særskilt grad av varsomhet. Det må dermed være et helt grunnleggende utgangspunkt at Norge skal følge UNHCRs anbefalinger.

Ca. 30 prosent av Afghanistan er preget av krigen mellom Taliban på den ene siden og internasjonale ISAF-styrker og afghanske styrker på den andre, og av en rekke mer lokale konflikter. Alle er enige om at ingen per i dag kan forventes å returnere til disse områdene. Det er UNHCRs posisjon at det generelt heller ikke er forsvarlig å pålegge personer herfra å returnere til andre, mer stabile områder av Afghanistan, med mindre de

har en reell tilknytning der. Bakgrunnen for at UNHCR går imot det som kalles intern flukt, er den betydningen familie og slekt har både for den enkeltes sikkerhet og for grunnleggende livsbetingelser i Afghanistan. Afghanistan er preget av sterke motsetninger mellom ulike befolkningsgrupper. På et fremmed sted hvor man står uten familiens og slektens beskyttelse og hjelp, risikerer man en svært prekær tilværelse, uten grunnleggende trygghet og med en risiko for stor humanitær nød.

I strid med dette har norske myndigheter avslått mange afghanske asylsøkere som kommer fra utrygge områder, og bedt dem reise til hovedstaden Kabul, selv om de mangler enhver tilknytning der. Dette strider klart med UNHCRs posisjon. Stornemnda skal nå foreta en grundigere, prinsipielt preget gjennomgang av dette spørsmålet enn det som tidligere har funnet sted.

Utgangspunktet for stornemndas vurdering må være den enkelte asylsøkers situasjon ved internflukt i Kabul. Dette er både et faktamessig og et juridisk spørsmål. Det må bringes klarhet i hvordan returforholdene generelt vil være hva gjelder både sikkerhet og tilgang på grunnleggende livsnødvendigheter for fremmede i en krigsherjet by. Det siste året har norske myndigheter tvangsreturnert en del afghanere til Kabul som ifølge norske myndigheters vurdering har en viss tilknytning der; de har eksempelvis bodd der en periode av livet, eller de har noe slekt der. Likevel har både media og organisasjoner stadfestet at flere av disse har møtt svært vanskelige – tidvis elendige – livsforhold. Gitt deres angivelige tilknytning til Kabul, har disse imidlertid stilt sterkere ved returen enn de personene stornemnda nå skal vurdere.

Dernest må stornemnda ta stilling til hvor terskelen skal ligge – hvilke forhold skal Norge anse det forsvarlig og rimelig å henvise noen til. I denne sammenheng må det ses hen til at de personene det er snakk om, er mennesker som allerede har flyktet fra et hjemsted de ikke kan returnere til. De har allerede blitt tvunget bort fra hjem og familie – det livet de kjente, finnes ikke lenger. Det er ikke i utgangspunktet urimelig å be personer bosette seg et annet sted dersom det er trygt og humanitært forsvarlig – men ikke under hvilke forhold som helst. UNHCR har markert tydelig hvor de mener grensen bør gå.

Utlendingsnemnda må i denne forbindelse se hen til at situasjonen i Afghanistan har forverret seg i løpet av det året som har gått siden sultestreiken på Domkirkeplassen. Som nestleder og seniorforsker ved Institutt for fredsforskning, Kristian Berg Harpviken, uttalte til Vårt Land 4. mai i år: "Landet blir stadig farligere, og disse flyktingene returnerer til en svært vanskelig tilværelse". Elisabeth Eide fra Norges journalisthøgskole uttalte følgende i et foredrag om Afghanistan 30. oktober 2006: "Økt hjemsendelse fra vestlige land i tillegg til den tvungne hjemsendelsen fra nabolandene, vil i dag bidra til forverring av den på forhånd ganske prekære situasjonen i Afghanistan (...). Med matmangel, boligmangel og kraftig opptrappede krigshandlinger, kan en ikke konkludere med at Afghanistan er et trygt land å vende hjem til. Langt derifra." Dette er advarsler som norske myndigheter må ta med seg i en stadig vurdering av forsvarligheten av retur også for denne gruppen.

Avtale med FN

Et annet moment i stornemndas vurdering vil være den trepartsavtalen som er inngått mellom norske og afghanske myndigheter og UNHCR, og som muliggjør retur. Avtalen regulerer ikke direkte hvem som skal – og ikke skal – returneres. Det er imidlertid liten tvil om at UNHCR vil forvente at de anbefalingene de har utarbeidet generelt vil følges. Det vil åpenbart være svært problematisk for UNHCR dersom en avtale de selv inngår i, brukes for å tvangsreturnere personer UNHCR ikke anser det forsvarlig å returnere.

At spørsmålet nå er lagt på stornemndas bord, kan ikke oppheve det politiske ansvaret, gitt de politiske konsekvensene vedtaket kan ha for Norges forhold til FN-systemet. Dersom stornemnda skulle opprettholde tidligere FN-stridig praksis, vil dette skape en så vanskelig situasjon at det vil være behov for ny politisk behandling av saken. Det mest umiddelbare problemet vil være at UNHCR stadig må godkjenne hver enkelt person før retur kan finne sted. Det betyr at enten må Norge presse UNHCR til å godta retur i strid med egne anbefalinger, eller så vil UNHCR fortsette å motsette seg retur, slik at afghanerne blir værende i Norge i en stadig uavklart situasjon. Et mer langsiktig problem er at det nødvendigvis vil bli vanskelig for UNHCR å inngå i slike avtaler med norske myndigheter dersom man opplever at et slikt avtaleverk brukes i strid med UNHCRs anbefalinger.

NOAS

Mellomkirkelig råd

Kirkens Bymisjon

Flere?

